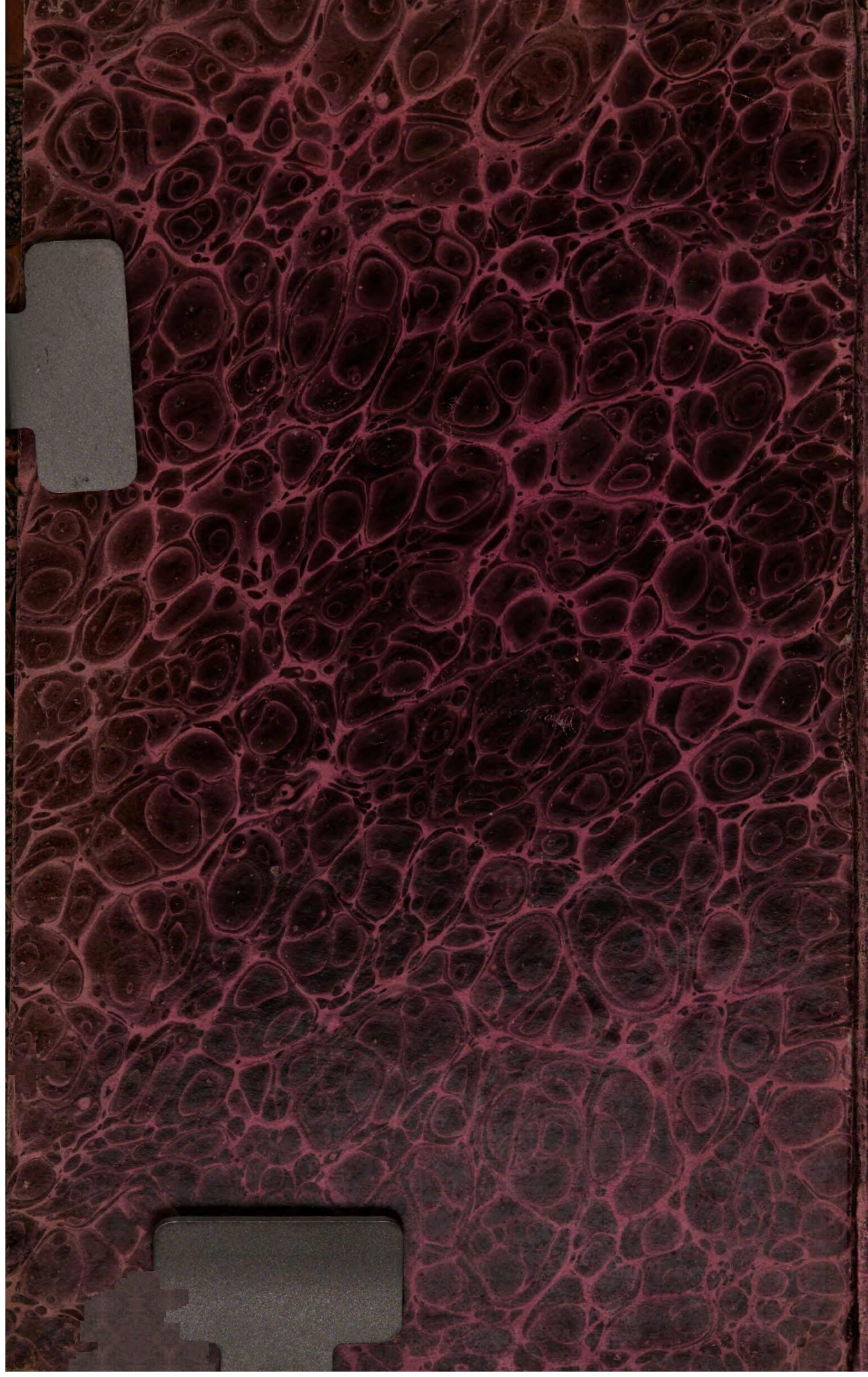
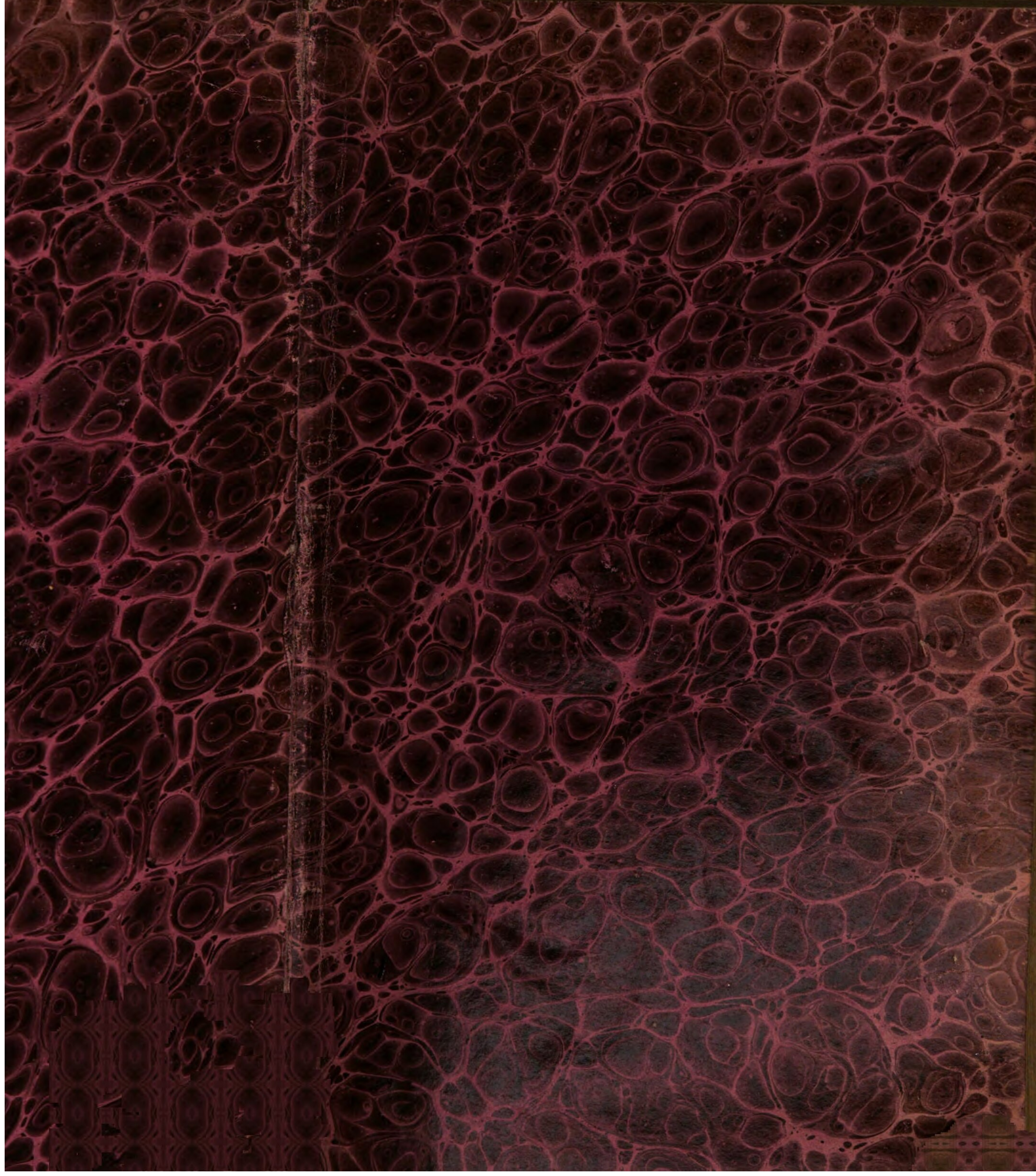
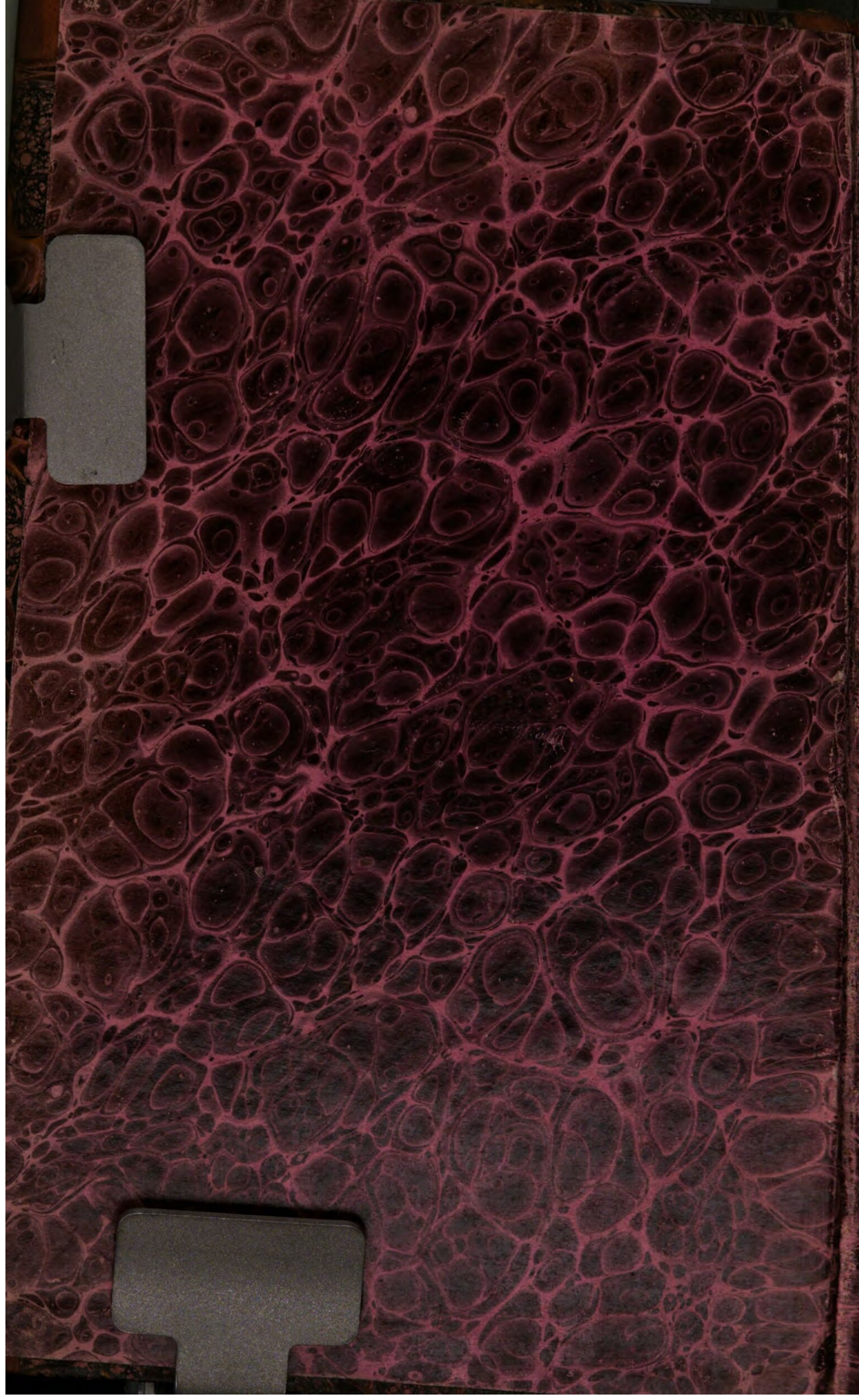
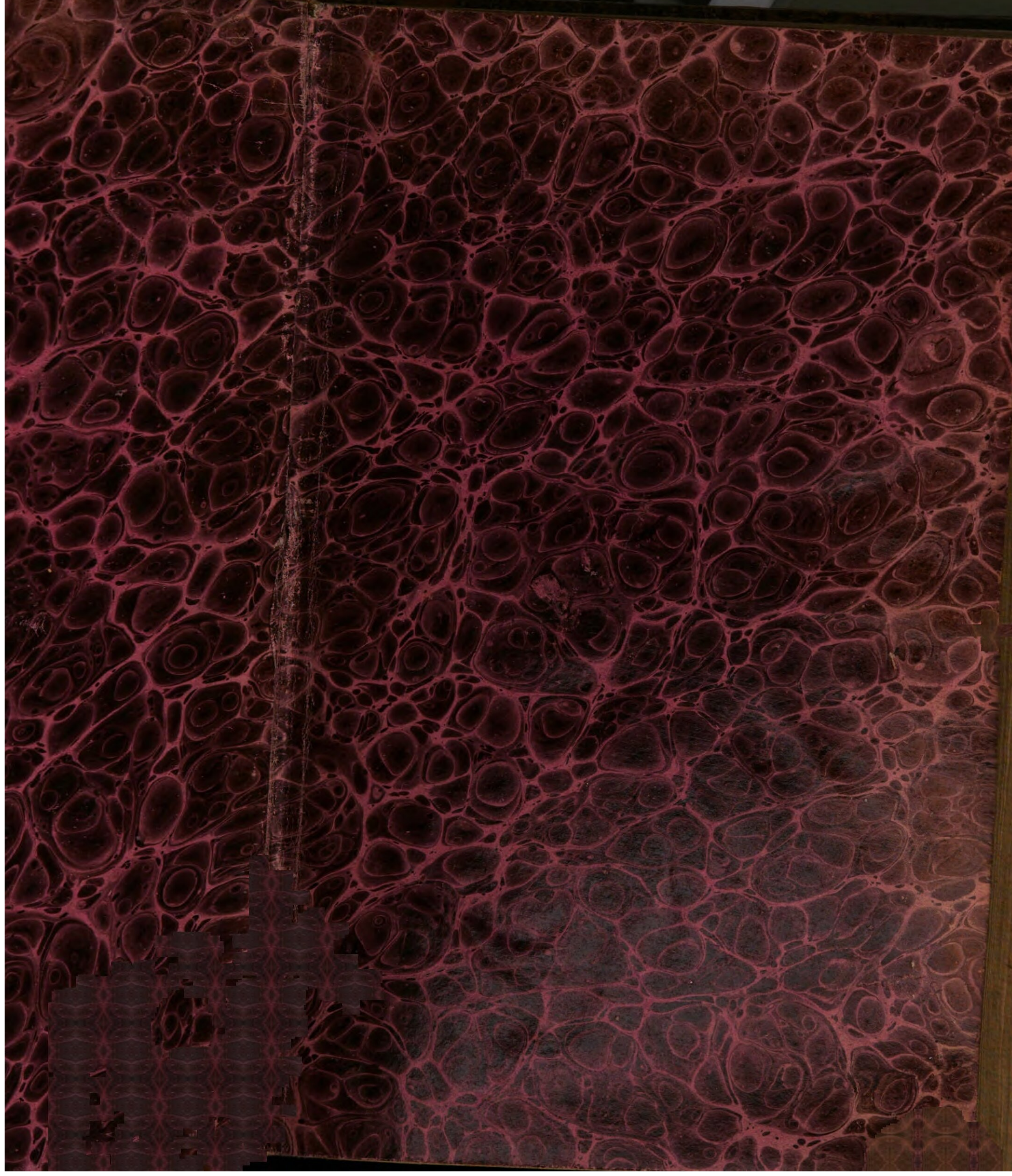

P.O. vol. 6412^E / 2

Tollens

GEDICHTEN.

II.

Gedrukt te Delft, bij J. J. STUERMAN.

G E D I C H T E N V A N

H. TOLLENS, CZ.

Ridder der orde van den Nederlandfchen Leeuw en

Lid van het Koninklijk Nederlandfch Instituut.

TWEEDE DEEL.

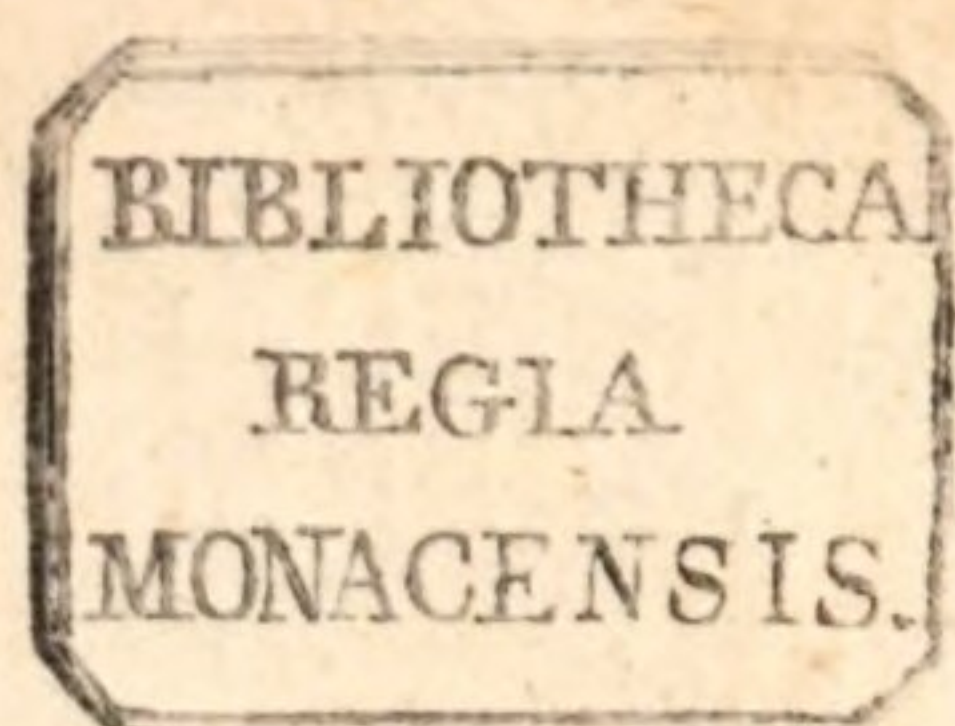
DERDE DRUK.

Hij wijkt, en grijpt een gloënde lont,
En vlamt ze driewerf om en rond,
En werpt ze neêr in 't kruid.

Bl. 120.

Te ROTTERDAM,
Bij J. IMMERZEEL, JUNIOR.
1817.

BIBLIOTHECA

REGIA

MONACENSIS.

I N H O U D.

DE GEDACHTE	<i>Bladz.</i>	1.
LIEDJE	—	15.
AAN EEN PASGEBOREN WEES	—	19.
NIEUWJAARSGROET	—	28.
AAN EEN BEVALLIG MEISJE	—	31.
BIJ DEN DOOD VAN MIJN DOCHTERTJE	—	39.
'S LEVENS KAARTSPEL	—	46.
ALBRECHT BEILING	—	49.
AAN CORNELIS LOOTS	—	58.
AAN MIJN OUDSTE ZOONTJE	—	65.
KENAU HASSELAAR	—	73.
JUBELZANG	—	81.
HERMAN DE RUITER	—	113.
OP DE OOGEN VAN MIJN JONGSTE ZOONTJE.	—	122.

DE

DE EERSTE STAP. *Bladz.* 125.

AAN MIJNE KINDEREN — 129.

DE JAARGETIJDEN:

LENTE — 141.

ZOMER — 147.

HERFST — 153.

WINTER — 159.

DE MOEDER — 165.

VERJAARGROET AAN MIJNE VROUW . . . — 177.

HET DICHTERLIJK GEVOEL — 181.

MIJNE ZANGSTER — 189.

D E
G E D A C H T E.

UITGESPROKEN BIJ HET OPENEN VAN DE
ALGEMEENE VERGADERING DER HOLLANDSCHE MAATSCHAPPIJ
VAN FRAAIJE KUNSTEN EN WETENSCHAPPEN.

Op den 30sten van Herfstmaand, 1809.

II DEEL.

A

*Lighted by her beams,
I widen my horizon, gain new powers,
See things invisible, feel things remote,
Am present with futurities.*

Y O U N G.

D E

G E D A C H T E.

Schiet aan de schachten, slijg naar boven
En baken me uw onpeilbaar spoor!
Ligg' de aarde in eigen stof verstoffen,
Ik breek met u 't onmeetbre door.
Stroom los, gedachte! slaak de teugels;
'k Wil drijven op uw vrije vleugels,
U volgen, waar uw aanblik boort.
Ik stijg, ik zweef in ruimer kringen!
Ligg' de onmagt zich in 't slijk te wringen;
Mijn geest vaart op uw vleuglen voort.

Waar heen? waar ijlt ge, omhoog verdwenen,
Den god des dags in 't aangezicht?
Waar stroomt gij langs zijn renbaan henen,
In wedloop met zijn vlammen licht?
Waar breekt gij, sneller dan zijn stralen,
Om Thetis rustkoets in te dalen,
Den slagboom van Aurora uit?
Waar vliegt gij, langs onkenbre sporen,
Van daar de dag wordt weêrgeboren,
Tot daar de nacht hem de oogen sluit?

Gij drijft en laat de wicken roeijen
De grens van ruimte en tijd voorbij;
Gij stijgt, wat storte en buige in boeijen,
Onstoffijk en onsterfijk vrij.
Aan kreits noch engen kring verbonden,
Zweeft ge eeuwig om in andre ronden,
Door afstand en door tijd verdeeld;
En, 't ijdel rustloos doorgedreven,
Daagt gij uw schepping op in 't leven
En vormt er en aanschouwt uw beeld.

Hervooft van uit uw duiftre hollen,

Verborgen raadfels! fluit u los;

Hervooft, hoe fteil, hoe diep verfehollen,

Ligt op den donkren fluijerdos.

Geen peil is voor mijn' aanblik veilig:

Ik dring in heilig en onheilig

En wifch het neevlig uitzigt fchoon!

Snelt aan met oorfprong, teelt en krachten,

Rolt nader, polen! rijft, geflachten!

Ik zet mij in 't heelal ten troon.

Ik daag, wat de eeuwen fchendig floopen,

Haar, met haar prooi, uit graf en nacht;

Ik fcheur de zwangre toekomst open

En zie haar ongeboren dragt,

Geen omzwaai houdt mijn' aanblik tegen!

'k Zie d' aardbol aan mijn' voet gezegen

En 't lot, dat langs zijn' bodem holt;

'k Zie 't worftelpleit der volksbelangen,

Maar 't evenwigt onfchendbaar hangen,

Wat ftijgt of ftaat of nederrolt.

Waar wroet gij, in 't onmagtig azen,
Gij, wepsen van een' enklen dag!
Waar zwelt gij, pijnlijk opgeblazen,
Brooddronken van gedroomd gezag?
Wat waant gij, in 't verband der dingen,
Een' enklen rader los te wringen,
Te wrikken uit zijn wentelspil,
Gij, vezels aan de onzichtbre keten,
Onmerkbaar met u voortgereten,
Waar 't rollend rad haar flingren wil?

Maar laat hen woelen, laat hen brallen
En zwellen en als rook vergaan,
Gedachte, stijg en laat hen vallen:
Wat schouwt gij slijk en wormen aan?
Te nietig om uw' wenk te kluistren,
Ziet ge, in uw vlugt, hunn' glans verduistren,
Verdooven in hun dompig stof;
Moog' de aard' zich op hunn' roep verdeelen,
Of 't noodlot met hun uitzigt spelen:
Zij scheemren voor uw' blik te dof!

Maar

Maar opwaarts, opwaarts heen gevaren,
Tot Hem, die 't noodlot wetten geeft;
Die offers telt noch reukaltaren,
Maar werelden tot tempels heeft!
Tot Hem, verzinlijkt door de dwaling,
Maar boven omvang en bepaling,
Maar boven al wat stijgt en blinkt;
Tot Hem, die, door geen' lof volprezen,
't Heelal verbindt aan orde en wezen
En 't stip, dat aan mijn voeten zinkt.

Dring door en peil de grens vermetel,
Waarop uw vlammeende aanblik oogt;
Dring door tot op den hemelzetel,
Gedachte, die er naadren moogt!
Laat storten duizend wereldbollen,
Gestarnten aan uw voeten rollen
En stelfels, door geen brein begroot:
Breek door, van kring tot kring gestegen,
Snel voort en stroom uw' oorsprong tegen;
Geheim en raadsel ligt u bloot,

Waar ben ik? durf ik om mij staren,

Gelouterd in een' reiner gloed?

Wat eerbied is mij ingevaren?

Wat fiddring stolt mijn jagend bloed?

Wat glansen vonklen om mij henen!

'k Zie zonnen, nimmer doofgeschenen,

En baad mij in 't verblindend licht!

Ik boor in duizend wondren de oogen;

'k Zie werking, doel en alvermogen,

En dek 't onheilig aangezigt.

Terug! waar heen? wat durf ik trachten?

Ik drink en adem hooger vreugd!

Ik net en doop de ontspannen schachten

In de eeuwge bron der reinste deugd!

Hij vliet, in 't vloeijen nooit te leêgen,

De stroom van goedheid, stroom van zegen,

En vraagt geen schaamle schatting weêr;

'k Zie vloed en aders voller zwellen,

'k Ontsluit en peil en grond zijn wellen

En dompel me in haar' oorsprong neêr!

o Wel-

o Wellust, voor geen taal berekend,
Van kracht te zwak, van vuur te koud!
o Weelde, met geen' gloed geteekend,
Geen verw. gemaald van brandend goud!
Aanbid ik meest, verdoold in 't loven,
Die liefde, die geen eeuwen dooven,
Die goedheid, die geen oevers vindt;
Of stort ik diepst, omstroemd van luister,
Mij schaamrood neêr in eigen duister,
Door d'ongefchapen glans verblind?

Zie af, van hier, naar lager sferen,
Zie af, mijn blik! in 't wijd verschiet;
Zie neêrwaarts spil en raders keeren,
Waar de aardbol opwaarts henen ziet,
Leer stand en stof en kracht bereeknen;
Tel op de ontelbre hemelteeknen,
Door 't eeuwig ijdel rondgespreid;
Zie ruimten, door geen peil gemeten,
En al ons gissen, al ons weten,
Een droombeeld onzer nietigheid.

Ontsluit de ontscholen kronkelgangen
Van wat in 't ruim zijn' kring beschrijft;
Spoor na, waaraan die stelsels hangen,
Wier vlottend wigt in 't ijdel drijft;
Ontwar die wondre nevelvlekken,
Die scheemrend zich aan de aarde onttrekken,
Maar smeltend tintlen aan mijn' voet;
Bespie uit wat verborgen bronnen
Dat duizendtal van duizend zonnen
De brandstof scheidt voor glans en gloed.

-Terug! waar heen? kort in de pennen,
Gedachte, zink; mijn geest verdwaalt!
Wat diepten, niet ten eind' te rennen!
Wat steilten, aan geen grens bepaald!
Terug! waar slaat gij blik en veder?
Wij zinken van uw vleuglen neder
En duislen in verruimder lucht!
Terug! vergeefs ons op te wringen!
Het traag begrip van lager kringen
Stort neder uit uw steile vlugt.

Ja,

Ja, geest van onnaspeurbre waarde,
Ons stoflijk aanzijn doorgespreid!
Gij zijt het, die de zinkende aarde
Vermaagschapt aan de onsterfelijkheid.
Gij schiet de vruchtbre hemelvonken
En de almagt, hooger ingedronken,
Ons neder in den duistren schoot;
Ge ontstijgt het koud bezef der zinnen
En schept ons eedler wezen binnen,
Onze eigen aardfche stof te groot.

Wat wondren schitteren om mij henen,
Gewrochten van die tooverkracht!
Wat godheid is aan de aard' verschenen!
Wat eedler schepping voortgebragt!
De kunsten oopen koor en koffer,
En brengen bloem en geur ten offer
En vruchten, met geen' tijd vergaan;
De heemlen, op uw' wenk ontsloten,
Vertrouwen de aard' hun jubelnoten
En leeren haar hun toonen slaan.

Ja,

Ja, 't feestbanket der hooge goden
Ontwoekert ge aan hun heiligdom;
De drinkschaal, aan hen rondgeboden,
Zwiert ge op ons hoogtijd schuimende om.
Gij troont de trits bevalligheden,
Met losgegorden snoer beneden,
En bloemen om de vlecht geboord;
Gij lokt de dartle zanggodinnen
Tot strooken, streelen, kozen, minnen,
En sleept ons in hare armen voort.

Ik strengel me in haar mirthekransen,
Van aardfchen tooi en teugel los;
Ik slinger me in haar sluijerdansen
En dool door Phebus lauwerbosch;
Ik vang haar gloënde tooverlonken,
En voel mij ziel en zin ontvonken
En smaak wat weelde zaligst heeft;
'k Laat d'aardbol aan mijn' voet ontglippen,
En adem op haar rozenlippen
En zieltoog, aan haar borst gekleefd!

Stroomt

Stroomt aan en fiert en zalft mijn slapen,

Gefchenken van den wondergeest!

Plengt geur en wierook, outerknapen!

En leidt zijn reijen op ter feest.

'k Wil al zijn' rijkdom zaam omvatten;

'k Wil baden in de zee van schatten,

Weldadig uit hem afgevloeid;

'k Wil al zijn kracht om strijd gevoelen

En drift en lust en wellust koelen,

Van al zijn heilig vuur doorgloeid!

Barst los, Homerén! zingt, Pindarén!

En, Zeuxén, rijst! bezielt en beeldt!

Heft aan, Amphions! trilt de snaren;

En, Phidiasén, schept uw teelt!

Waar tast ik, om den dorst te laven,

Die stroomén door van offergaven,

Die schatting rond van tijd en graf?

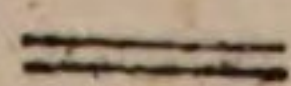
Ik dool, zoo diep mijn blikken boren,

Ik reik en war, in 't schoon verloren,

En werp me in al die wondren af!

Gij strooit hen, als uw toovervruchten,
Gedachte! talloos, naamloos, rond;
Ge ontvlamt hen aan verruimder luchten
En plengt hen langs ontloken grond.
Gij blik, en steiler zonnen gloeijen;
Gij pleit, en dieper schatten vloeijen
En rijker schepping pronkt en lacht;
Gij wenkt, verbeelding spant de veder:
Gij stijgt, de kunsten dartlen neder
En de aarde is overstroomd van pracht.

Niet milder stort, in 't jeugdig blozen,
De ontwaakte lente krans en kruid,
En groei en bloei en tal van rozen
Haar' volgeraapt en horen uit.
Zij wart ons in haar geurig loover
En reikt ons schat en zegen over
En wondren, waar wij stom voor staan;
De lofzang rijst, de velden tieren,
En de aarde past, om feest te vieren,
Den jubeldos des hemels aan.

L I E D J E.

Al wat leeft en braaf is zingt.
Zingen is de lust van 't leven,
't Zij de blijde veldjeugd springt,
Of de grijsheid zit te beven;
Alles stemt en kweelt zijn lied:
Slechts de boozen zingen niet.

Zoet ook zijt gij, zoet, o zang!
Valt ons 't nijdig lot te bang,
Gij verheft de matte spieren;
Smoort het hart in diep gezucht,
Gij geeft borst en adem lucht
En stott kracht in merg en nieren;
Heelt geen balsam de open wond,
Gij maakt lijf en ziel gezond.

Zoet

Zoet ook zijt gij, zoet en schoon.

Als de teedre kindertoon

't Luistrend hart weet in te dringen;

Als de zacht gebogen stem,

Met onnooslen val en klem,

't Moederliedje na wil zingen...

'k Vlieg, verrukt, naar 't lieve wicht

En ik kus het mondje digt.

Als een frisch gestemde Bard,

Met verjongden gloed in 't hart,

d'Oorlogsdreun heeft aangevangen;

Als zijn vuist de veldspeer drilt

En zijn kreet te wapen gilt,

Bliksemt met zijn heldenzangen...

'k Raak bezef en rede kwijt:

Geef me een zwaard, ik vlieg ten strijd!

Als de ruispijp klinkt en speelt

En de herder klaagt en kweelt

En zijn stem paart aan zijn rietje;

Als hij liefkoost in zijn klagt,

En

En naar Filles weêrmin smacht
In zijn smeltend minneliedje...

'k Paar mijn deernis aan zijn stem,
En smeek Fillis meê voor hem.

Als een jeugdig moeder juicht,
En de teedre klankjes buigt
Naar den lust van 't lagchend wichtje;
Als zij 't beurtlings vaster klemt,
Beurtlings weêr het toontje stemt
Van 't eenvoudig kinderdichtje,
o Dan rijkst van al wat leeft,
Wie een vrouw en kinders heeft!

Maar de diep bewogen smart
Tilt haar noten, dof en zwart,
Treurt en speelt met trager grepen.
Och, zij tast mij in 't gemoed...!
Maar de ontroering is zoo zoet,
Schoon mij 't hart wordt toegenepen.
'k Smelt onwillens weg in 't wee
En ik schrei van wellust meê.

Doch zoo dra de feestnap zwelt
En de vreugd de snaren stelt
En het drinklied klinkt en klatert;
Als de boert geen' teugel acht,
Maar uit dartler toonen lacht
En met scheller kreten schatert...
'k Raas en roer het, los en luid,
En ik gil mijn blijdschap uit!

Al wat leeft en braaf is zingt.
Zingen is de lust van 't leven,
't Zij de blijde veldjeugd springt
Of de grijsheid zit te beven;
Alles stemt en kweelt zijn lied:
Slechts de boozen zingen niet.

A A N E E N

PASGEBOREN WEES.

Houdt iemandt wang van tranen droogh,
Geen mensch, maar eenigh woedigh dier
Moet hem gewonnen hebben.

H O O F T.

Struikje, van de plant gereten,
Door de vlagen neêrgescheurd;
Wichtje, dat de levensketen
Nog maar weinig uurtjes beurt!
Troont gij, van 't heelal begeven,
Weesje, mij een' aanblik af?
Pracht gij, de armpjes opgeh ven,
Om een' welkomstgroet in 't leven
Of een' traan op 't ondergraf?

Ja, gij eischt den kreet der smarte,
Kreet, die in de zielen boort,
Kreet, door al wat leeft verhoord,
Kind, dat onder 't moederharte,
Pijnlijk met haar neêrgeknield,
Reeds uws vaders uitvaart hieldt!
Kind, ter kwader uur gewonnen,
Dat, helaas! voor pronk en baat,
Zwachtels draagt van rouwgewaad,
En uw webje hebt begonnen
Met uw moeders levensdraad!

Ja, ik breng u rouw voor zegen,
Jammren voor geboortefchat;
Ja, ik strooi uw treurig pad
Lijkcipres voor bloemen tegen,
Wichtje, van mijn tranen nat!
Kind, dat reeds uw eerste kreten,
't Eerste licht, dat u bestraalt,
Tot zoo duur een' prijs betaalt,
Zonder wat u 't kost te weten!
Dat den schoot hebt omgewroet,

Waar

Waar gij 't lijf hebt uitgesparteld,
En, beklad met moederbloed,
Nog van onschuld lacht en dartelt!
Dat, haar lijkbaar in 't gezicht,
En uw wiegje naast haar sponde,
't Vrolijk oogje slaat in 't ronde,
En gerust te sluimren ligt!

Maar gij strekt me uw armpjes open,
En gij reikt ze me een voor een;
Maar ik zie uw traantjes loopen,
Midden door uw lachjes heen;
Maar ik hoor uw zuchtjes klagen,
Hoe de dorst uw lipjes droogt;
Maar ik voel uw hartje jagen,
Aan geen moederborst gezoogd . . .
Ja, gij voelt, gij proeft de rampen,
Die de zwarte toekomst draagt,
Die u dreigend tegenkampen,
In 't vooruitzicht opgedaagd;
Ja, gij leert bij voorfmaak kennen
Wat u 't nijdig lot belooft,

AAN EEN PASGEBOREN WEES.

En u vroeg de jammren wennen,
Die u hangen boven 't hoofd;
Ja, gij voelt den geefel treffen,
Geefel, die u streng kastijdt,
Als gij de armpjes op wilt heffen,
Maar vergeefs om liefde krijt;
Als gij 't mondje zaam voelt kleven,
Maar vergeefs naar lesfching fmacht;
Als ge uw lonkjes rond laat zweven,
Maar geen moeder tegenlacht.

Hemel, zie het, hoor het kermen!
God, wiens wil alleen geschiedt,
Moog' uw goedheid zich ontfermen
Armer fchepfel hebt gij niet.
Gij kunt redden, gij herstellen,
Waar ons uitzigt middel mist;
Hoor die zuchtjes boven wellen,
Zuchtjes, ongetroost gekwist;
Wil die traantjes, wil ze tellen,
Die geen aardsch vermogen wischt.

Zie,

Zie, daar ligt het, neêrgefmeten,

Voortgefleurd in rouw en wee,

Hulploos van 't heelal vergeten,

Zwervend op de levenszee!

Zie, daar vlot het eenzaam bootje,

Dat door klip en banken giert,

Lek en rank op 't eerste ftootje,

Zonder bootsman voortgeftierd!

Och, daar vloeit het, ras bedolven,

Wife prijs aan 't wuft geval;

Och, daar drijft het, fpel der golven,

Zorgloos waar het landen zal!

Ja, ik breng u rouw en plagen,

Jammren, door mijn' angst voorfpeld,

Tranen, uit mijn hart geweld,

Roosje, waar de orkanen jagen,

Elken rukwind bloot gefteld!

Weesje, neen! geen vaderarmen

Ijlen, waar gij ftruikelt, aan;

Neen, geen hart zal open ftaan,

Waar gij 't lijfje zat kunt warmen

En de handjes rond moogt slaan;
Neen, geen moeder zal u kozen,
Koestren, nimmer zat gestreeld,
Noch, bij duizend tusfchenpoozen,
In uw lachjes, in uw blozen,
Zoeken naar uws vaders beeld;
Neen, zij zal niet opwaarts vliegen,
Niet ontwaken op uw' kreet,
Noch u weêr in fluimer wiegen,
Voor zij zelf van fluimren weet;
Neen, geen vader zal belonken,
Hoe zij, pronkende op haar' last,
Aan uw vleijen zich vergast;
Noch, van liefde en wellust dronken,
Aan haar' boezem neêrgezonden,
Beiden schaaklen aan zich vast;
Neen, geen moeder zal u leeren
Hoe gij 't eerste klankje smeedt,
Noch zich kwellen noch zich weren
Tot gij stamelt hoe gij heet;
Neen, zij zal niet met haar lippen
't Rollend liedje, dat zij zong,

Als 't uw mondje wil ontglippen,

Kusfend vangen van uw tong;

Neen, geen vader zal u fchragen,

Steunen in d'onwiften tred,

Als gij d'eerften flap zult wagen

En het wanklend voetje zet;

Neen, geen voedfter, neen, geen hoeder

Schudt en fpreidt uw fponde zacht,

Houdt aan 't wiegje waak en wacht;

Neen, geen vader, neen, geen moeder

Kust u zeegnend goeden nacht.

Zie, daar ligt het, weggefmeten,

Neêrgefcheurd in 't rollend zand,

Bloempje, van den fteel gereten,

Struikje, zonder moederplant!

Zie het krimpen, zie het rillen,

Aan orkaan en kou gewaagd,

Stuiven, waar de ftoormen willen,

Door den wijden hof gejaagd.

Och, voorzigtig! wie komt plukken,

Wie er zamelt, wie er zaait!

Trapt het bloemje niet aan stukken,
Dat uw voeten tegenwaait.

Maar mijn tranen, teeder wichtje,
Tranen, die ik vruchtloos keer,
Rollen, langs uw aangezigtje,
Op uw drooge lipjes neêr.
Zie, het wil die tranen lekken,
Maar verwringt het mondje bang...
Ja, de tranen smaken wrang;
Wee, wien zij tot laafnis strekken!
Maar zoo wrang als uw verdriet,
Kermend weesje, zijn ze niet.

Til uw handjes, hef het oog
Schreiend op naar God omhoog,
Bidt Hem vurig, smeek Hem teeder;
Ik kniel naast uw wiegje neder:
God van liefde, groot en goed,
Gij, die worm en miertje voedt,
Zorgt en troost en redt in rampen!
Zie een weerloos wormpje kampen,

Krui-

Kruipen, krimpande, U te voet.

Zie ter neder, 't ziet naar boven!

't Vraagt, in bang en luid geweën,

Hulp van U, van U alleen:

Gij alleen kunt troost beloven,

Gij dien fchenken, anders geen.

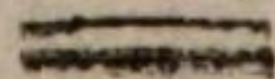
Ja, Gij zult het, ja, voorzeker!..

Zie, het lekt en kust de roê,

Op Uw woord gerust te moê;

Zie, het drinkt zijn' wrangen beker

En het luikt zijn oogjes toe.

NIEUWJAARSGROET

V O O R 1809.

't **O**ude jaar, het leven moé,
Look de fcheemrende oogen toe,
Om den doodflaap in te varen;
Kegels tooiden baard en haren;
Grijs en mat van ramp en rouw,
Stierf het nog van enkle kou.

Vraag niet naar zijn' levensloop,
Die door de oude bogten kroop,
Vol van leed en leêg van lusten:
Laat de dooden vreedzaam rusten!
Was niet alles gaaf en goed,
't Zure fuikert best het zoet.

't Nieu-

't Nieuwe jaartje, blij van zin,
Stelt het leven beter in,
Ligt te zeeuwen in de luren
En geeft feest aan vriend en bureu;
Strooit geschenken allerweeg'
En zijn wieg van wenschen leeg.

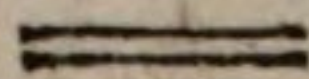
Trekkers van den horoskoop!
Nadert bij den blijden doop:
Zegt ons of in 't jeugdig wezen
Vreugd en welvaart zijn te lezen;
Of een gunstig jaarplaneet
Over 't wichtje staat als peet.

Peter, hoe uw naam ook zij!
Sta uw' doopzoon minzaam bij;
Hoed hem voor zijns vaders feilen;
Leer zijn neiging tijdig peilen;
Geef een' leiband aan zijn drift
En geluk voor pillegift.

Jeugdig jaartje, welkom hier!
Groei en bloei met lust en tier,
Strek ten gids voor later neven;
Laat ons vreugd aan u beleven;
Wisch met roem den ouderblaam
En verdien een' goeden naam.

Wilt ge eens dartlen in uw jeugd,
Speel en stoei in eer en deugd;
Zie de wereld, ken haar kluchten,
Maar proef nooit haar wrange vruchten;
Maar maak alles, wat gij doet,
Dubbel voor uw sterven goed.

Gaat gij dus een' wijzen gang,
Jeugdig jaartje! leef dan lang,
Schiet dan spoedig uit de kluiten!
Schenk uw stamhuis brave spruiten;
Weef uw web gezegend af
En daal zalig neêr in 't graf.

A A N E E N

BEVALLIG MEISJE.

Kwel mijn' matten geest niet langer,

Dartle, die om liedjes plaagt!

Och, wat pijnt gij d'armen zanger,

Wien zijn eigen lier mishaaft!

Maar gij wilt het? ik moet zwichten,

Schoon mij stem en adem faalt:

Wie toch zou geen liedje dichten,

Als gij 't met een' kus betaalt?

Doch verwacht niet, lieve schoone,

Dat mijn strenggestemde geest

U met valsche bloemen kroone

Op uw schaattrend vreugdefeest;

Waan

Waan niet dat ik wierook plenge,

Die in ijdlen geur vergaat;

Neen, het offer, dat ik brenge,

Zij een warme vriendenraad.

Maar gij lonkt mij steelwijs tegen,

Loos op dartlen jok gevat;

Maar gij strijkt mijn' blik ter degen

En gij vleit mijn rimpels glad...

Och, hoe ducht ik, in dat streelen,

Door dat argloos hart geraakt,

Dat verleidend, lokkend spelen,

Dat u zoo bekoorlijk maakt!

Moog' geen strik die gulheid vangen,

Die, van schuld noch kwaad bewust,

Vrolijk glimlacht van uw wangen,

Van uw lippen willig kust.

Legg' geen list die onschuld lagen,

Die gevaar noch angel vlugt,

Maar te verder zich zou wagen

Naar haar eenvoud minder ducht.

Moog' geen spin die bloem bevleken,

Die

Die haar' luister kwistig spreidt,
En met dartlen tooi en trekken
Lokt en aanlacht wat haar vleit.
Bloem, van list en lust bekeken,
Roos, zoo teêr de lente droeg,
Duizendmaal er bij geleken,
Duizendmaal en nooit genoeg!
Leer die vlinders, leer hen vreezen,
Duchten hun gedreigd gestreel,
Duizendmaal u aangewezen,
Duizendmaal en nooit te veel.
Lieve, die geen' treek wilt kennen,
Die van vond noch veinzen weet!
Mogt ge u de enkele ondeugd wennen,
De ondeugd, die men wantrouw heet!
Hoor die valschaards logendichten,
Zie hen nestlen om u rond:
't Is om 't momtuig af te ligten,
Als hun moordtuig heeft gewond.
Laat hen geur en wierook spillen
En vergulden gift en gal,
Vlugt, hoe meer zij plengen willen:

Zuurst bekomt het zoetst van al.
Laat hen strooken, laat hen minnen,
Klagen hun verliefde smart:
Och, zij zijn verhit van zinnen,
Maar zoo koud als ijs van hart.
Schuw hun vleijen: 't is de logen;
Vlied hunn' adem: 't is de moord.
Wie hen nadert is bedrogen
En verloren wie hen hoort!
Wee u, wee u! 'k zie hen smachten,
'k Zie hen grijpen naar hunn' buit!
Stop uw ooren voor hun klagten,
Vlugt hun vlamme oogen uit.
Overfchreeuwd is hun geweten,
Hun gevoel is diep verdoofd;
Al hun eeden zijn vergeten,
Zoo gij een' er van gelooft.
Stem noch inspraak zijn hun heilig,
Slechts hun lusten zijn hun god;
Deugd noch onschuld houdt u veilig:
't Zijn de prikkels van 't genot.
Neen, gij zult het niet verzaden,

Roovers, die de klauwen wet!
'k Zal uw giftig aas verraden,
Waken, waar gij strikken zet.
Neen, zij zullen nooit u vangen,
Lieve, die ze vreest noch vliedt!
Lokken vrij hun logenzangen,
'k Waag u aan hun angels niet.
Neen, gij zult den lust niet boeten,
Die des schenners borst ontvonkt,
Om te kruipen aan zijn voeten,
Na gij in zijn armen zonkt.
Neen, gij zult den prijs niet derven,
Die aan jeugd en schoonheid past,
Om verftooten rond te zwerven
Als des menschdoms overlast.
Neen, gij zult het licht niet vloeken,
Dat uw' bangen fluimer wekt,
En in 't graf geen schuilplaats zoeken,
Waar de smaad uw schande dekt.
Neen! — gij zult dien wellust smaken,
Kennen dien benijden gloed,
Dien een hooger drift doet blaken

En geen wroeging blusfchen doet.

Ja, u zal de vlam ontvonken,

Die ontwelt aan reiner bron,

Maar aan eedler hart gezonken,

Dan in vleijers kloppen kon.

Ja, gij fluit, met strekkende armen,

Eens den maagdenboezem bloot,

Om de dierbre borst te warmen

Van een' zalig' echtgenoot;

Ja, gij laat de wereld zinken

En verstuiven met haar' pronk,

Om den wellust in te drinken,

Dien gij ademt uit zijn' lonk;

Ja, gij leert uw zucht verzaken,

Smoren ieder zwakker stem,

Om geen' enklen wensch te flaken,

Die een doel heeft buiten hem;

Ja, gij voelt u juichend prangen

In de boei, die u omvat,

Zalig, van hem af te hangen,

Die door u zich zalig fchat;

Zalig, aan de borst te kleven,

Die

Die met u eenstemmig gloeit,
En alleen voor hem te leven,
In wiens ziel gij overvloeit.
Ja, gij voelt de vreugd in de ader,
Die het moederhart verrukt,
Als zij d'opgetogen vader
d'Eersten zoon in de armen drukt;
Als hij, rijk van hooger weelde,
En van 't schouwspel onverzaad,
Nu den boezem, dien hij streelde,
Aan den zuigling overlaat;
Als hij de armen heft naar boven,
Vastgekneld aan vrouw en kind,
Voor zijn' rijkdom God wil loven
Maar geen woorden heeft of vindt...
Dan eerst zult gij, dan genieten,
Wat het zintuig nooit gevoelt;
Dan u 't vuur in de aders vlieten,
Dat met geen genot verkoelt;
Dan eerst brengt ge u, dan te voren,
Als uw vreugd geen palen weet,
Hoe veel schats zij heeft verloren,

Die zich roekloos eens vergeet;
Dan eerst kent gij, dan den zegen,
Dan het voorregt van uw lot,
En, in wellust opgestegen,
Stroomt gij weg in dank aan God,

Maar, ik zie u diep bewogen,
Diep verzonken in uw smart;
'k Zie de tranen in uwe oogen;
't Zijn de tolken van uw hart.
Ja, gij zult mijn les gedenken,
Diep haar prenten in uw' geest;
Zuivrer krijgt gij geen geschenken,
Geen gezangen op uw feest.
Ja, gij zult den wensch vervullen,
Die zich uitstort voor uw heil;
Wie er andren flaken zullen,
'k Had voor u geen mindren veil, —
Nu dan, lieve! 'k heb gezongen;
Droog het oogje, wisch de koon;
Traantjes heb ik niet bedongen,
Maar een' enklen kus tot loon,

B I J D E N D O O D
V A N M I J N
D O C H T E R T J E.

*Et nous, nous ne gardons de cette belle fleur
Que les epines dans le cœur.*

NIEUWLAND.

Meimaand, komt ge uw' cijns betalen
Aan den hoogtijd der natuur,
Stemt gij beemd- en boschkoralen,
Schiet gij warmer zonnestralen,
Waarom dan voor mij zoo guur?
Meimaand, kwist ge kruid en loover,
Huldsfel voor 't verjongd getij;
Spreidt ge de aarde uw' feestdos over,
Waarom dan zoo dor voor mij?

40 BIJ DEN DOOD VAN MIJN DOCHTERTJE.

Valsche! dek, bedek dien luister,
Dek die schoonheid, dek die pracht;
Mij zijn gloor en glansen duister,
Tergend mij, wat lonkt en lacht.
Sluit dien open hemel weder,
Sluit hem, dampen! pakt op een;
Plast en stort in buijen neder,
Als de tranen, die ik ween;
Huiſt in rouw de veldgeſpelen,
Rouw als mijne, diep en zwart;
Zweept de ſtormen door de abeelen,
Want het ſtormt er in mijn hart.

Neen, ik zal uw' lof niet zingen,
Meimaand, wie de veldjeugd looft!
Mogten eer mijn ſnaren ſpringen,
Eer mij ſpringen tegen 't hoofd.
Mogt mijn lier veeleer vermolmen
En verbrokklen van de ſnaar,
Of, verpletterd tegen de olmen,
Splintrend barſten uit elkaâr!
Mogt veeleer mijn ſtem verſtommen

En

BIJ DEN DOOD VAN MIJN DOCHTERTJE. 41

En verstikken in mijn keel,
Of mijn vingers krampig krommen,
Eer ik u een loflied speel!

Weg die bloesem, weg die bloemen,
Valsche gunst, te duur geboet!
Moog' wien 't lust haar schoonheid roemen,
Bitter smaakt mij 't giftig zoet.
Moog' wien 't lust de lente minnen
En verslingren op haar' pronk,
Och, ik ken haar wufte zinnen,
Ik haar' valschen logenlonk!
't Roosje, dat de winter spaarde,
't Liefste roosje van mijn gaarde,
Ligt verstorven en verkleurd;
Ligt verlept en weggesmeten,
Van zijn' stengel afgereten,
Van mijn' boezem losgescheurd!
't Was ontzien van vorst en vlagen,
Onverbleekt van tooi en dos;
't Scheen den zomer rond te dragen,
Die gemaald was in zijn' blos;

42 BIJ DEN DOOD VAN MIJN DOCHTERTJE.

't Hield het hoofdje vrolijk boven

En zag lagchende om zich heen,

Schoon de dorre bladers stoven

En natuur te sterven schein:

Maar de Meimaand trad ons tegen,

In herboren bloei getooid,

En verspilde schat en zegen,

In haar bloesems rondgestrooid;

Maar de Meimaand droeg het leven,

Droeg zijn kiemen in haar' schoot,

En versierde bosch en dreven,

Sinds den winter naakt en bloot...

Maar de Meimaand bragt het leven

En zij trad het roosje dood!

Weg die bloemen, weg die geuren,

Valsche pronk, te duur betaald!

Hang' wien 't lust aan tooi en kleuren,

Walglyk mij, wat pronkt en praalt!

'k Zag de blijfste bloem van allen,

'k Zag het schoonste roosje vallen

Uit den bleek verschoten hof;

'k Zag

BIJ DEN DOOD VAN MIJN DOCHTERTJE. 43

'k Zag het kwijnen, zwijmen, sterven,
Storten met verflenschte verwen
En verstuiven met het stof;
'k Zag het, doodsch en dor van trekken,
Diep vertrappen voor mij neêr;
'k Zag het slijk het schendig dekken,
't Lieve bloempje, zonder vlekken,
Zonder dorens, tot zijn weer!

Weg dat lommer, weg dat loover,
Valsche pronk, te kwistig duur!
Mij schiet heul noch hulfel over,
Mij zijn zon en zomer guur.

'k Zag een' worm in 't hartje bijten
En er nestlen, diep en vast;

'k Zag hem de aartjes openrijten,
Van zijn zwelgen leêggebrast;

'k Zag hem 't gift er binnen jagen,
En hij spoog het in mijn ziel!

'k Mogt het jammer luidkeels klagen,
Och, hij bleef aan 't hartje knagen,
Tot het weerloos roosje viel!

Weg

44 BIJ DEN DOOD VAN MIJN DOCHTERTJE.

Weg die stemmen, weg die zangen,

Weg die gorgels, dartel koor!

'k Heb den rouwkreet aangevangen:

Jammert, wat ik juichen hoor

Kwist uw fierfels, waar ik trede,

Pleng uw schatten om mij heen;

'k Vloek uw gunsten, 'k vloek ze, wreede,

Die kunt lagchen als ik ween!

Maar mogt ooit de kans zich wenden,

Valsche Meimaand, trotsch op roof!

Mogt de worm u immer schenden

En zich mesten met uw loof;

Mogt de zomer 't ooit verschroeijen

En verzengen aan zijn' gloed,

'k Zal het met geen' traan besproeijen,

Schoon het neêrstuive aan mijn' voet.

'k Wil van u geen takje breken,

Tot een' cijns aan 't eenzaam graf:

'k Wil den herfst een tuiltje smeeken

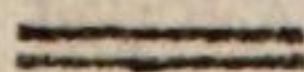
En aan 't needrig terpje steken,

Wreede Meimaand, u ter straf!

'k Wil van u geen bloemen vragen,

Val-

Valsche, die mijn bloemen rooft!
Huifrig zijn uw lentedagen,
Kil en koud uw pronkend hoofd.
Weg die fierfels, weg die schatten,
Slinkfche gunsten, duur gewin!
Wee, wie ze achtloos aan wil vatten:
Gift en angel schuilt er in.
'k Voel ze steken, 'k voel ze scheuren,
'k Voel ze vlijmen door mijn hart.
Mij zien zon en zomer treuren,
Mij zijn lach en lommer zwart.
Sneeuw dan, winter! loeit dan, stormen!
Plast dan, buijen! stort u neêr!
Laat natuur haar' pronk hervormen:
Schendt hem, vlagen! knaagt hem, wormen!
Want geen Meimaand fiert haar meer.

's LEVENS KAARTSPEL.

't Oude spreekwoord heeft het wél:
't Leven is een dobbelspel,
Waar wij allen dwaas in deelen;
Gaan ook tijd en vlijt te loor,
De eene dringt zich d'ander' voor;
Deze passen, gene spelen:
't Noodlot schudt de kaarten door.
Zelden, wat beleid vermag,
Zelden haalt de kunst een' slag,
Want het toeval speelt het beste;
't Spreekwoord is te regt vermaard:
Gekken krijgen meest de kaart;
'k Ondervond het ook ten leste...
Waartoe 't nader opgeklaard?

Zorg-

Zorglijk is de luim van 't lot:

Hongrig naar een rijke pot,

Schreeuwt er ginder een: *Sans prendre!*

Maar hij kwelle en weer' zich vrij,

't Los geluk ontvlugt zijn zij,

Hij betaalt het een en 't andre,

Zelfs zijn *Matadors* er bij.

Verder tiert een wilde gast,

Die op spel noch regel past,

Roept een' maat op, los in 't vragen;

Hij verspeelt zijn troef of twee,

En versmijdt het spel alreê,

Maar zijn maat haalt al de slagen

En hij maakt 'er *vole* meê.

Grillig speelt de kans zijn rol,

Blaast de doosjes leêg en vol

En bedenkt de vreemdste parten;

Menig woekert in 't begin,

Maar bezuurt zijn vroeg gewin;

Menig vraagt en speelt in harten,

Maar koopt niets dan schoppen in.

Menig, och! zijn spel niet wijs,
Valt een' valschen speler prijs:
Vrienden, ja! daar zijn er velen!
Menig boet hun list te droef;
Menig eervergeten boef
Weet met valsche kaart te spelen
En verzaakt gedurig troef.

Vreeslijk dan 't gedreigd gevaar!
Hachlijk dan de keus voorwaar,
Onder 's werelds speelgenooten!
Wee dan, wie zich weert en kwelt
En verliest geduld en geld;
Wie zijn kaart niet houdt gefloten
Of verkeerd de troeven telt!

Wel hem, die niet vreest of waagt,
Maar met oordeel past en vraagt
En gelukkig in mag koopen;
Die om lief noch leed verzaakt,
Maar op kans en toeval waakt;
En, moog' alles tegenloopen,
Toch zijn spel *remise* maakt.

ALBRECHT BEILING.

Nog dronk de wrok het burgerbloed
En zwoer bij vuur en zwaard,
De wrok, door schrik en heldenmoed,
In 's lands kronijk vermaard.

Nog kampte beurtlingsche overmagt,
Op weêrzijsch staal gestuit,
Met tijgerdrift en leeuwenkracht
Om d'onverdeelden buit.

Jacoba brak haar' tweeden echt
En koos haar' derden man,
En staafe haar verloren regt,
Ter straf van hertog Jan.

Zij zwaaide 't vonklend moordgeweer
En schoor de velden plat;
Zij floeg zich aan den Lekstroom neêr
En eischte en won de stad.

„ Ter wraak! ter wraak!” weêrgalmt de drom,
„ Ten zoen van 's lands gravin!
„ Men steek' en roer' trompet en trom
„ En stell' de weêrwraak in!

„ Men fleur' den eerst ontmoeten kop,
„ In zegepraal, ter straf;
„ Men delv' hem de aarde levende op
„ En ploff' hem neêr in 't graf!”

Men raast en blaast met woest geschal
En heft het krijgslied aan;
Men trekt in d'overwonnen wal
En plant de Hoeksche vaan.

Men staart en wacht wie naadren moog'
En proef neem' van hun wraak,
En Beiling treedt hun 't eerst voor 't oog,
Met onverschoten kaak.

„ Grijpt

„ Grijpt aan! grijpt aan!” weêrgalmt het rond,

„ Ten zoen van 's lands gravin!

„ Men groev' en graav' en delv' den grond

„ En dompel' hem er in!

„ Brengt moker, spa, houweel en schop

„ En spant ons wraakgerigt!

„ Men fluit' hem de aarde levende op

„ En demp' met hem haar digt!” —

„ Met regt, met regt!” roept Beiling uit,

„ Mijn dood verzade uw' lust;

„ Niet een, die meer u tegenmuit

„ En min uw kluister kust!

„ Niet een, die meer dan ik u haat,

„ U vloekt in 't uiterst uur;

„ En, pleegde men mijn' afkeer raad,

„ Nog beet gij in den muur!

„ Eer lag de stad in gruis en puin,

„ Dan in uw boei gekneld;

„ Eer viel zij op ons aller kruin

„ Dan ooit in uw geweld!

„ Met regt, den muitling afgemaakt,
„ Die van uw aanschijn gruwte;
„ Met regt, uw' gal op hem gebrakt,
„ Die u dien tegenspuwt.

„ Maar laat mij, zoo gij regters zijt
„ En helden heeten zult,
„ Maar laat mij negen dagen tijd,
„ Eer 't vonnis zij vervuld:

„ Ik vraag er drie, mijn' stam ten troost,
„ Ten voorzorg in zijn lot;
„ Ik smeek er drie voor vrouw en kroost,
„ Ik eisch er drie voor God.

„ Na negen dagen keer ik weêr,
„ En neem' uw wraak begin;
„ Ik laat tot borgen woord en eer,
„ En ruil hen heilig in.

„ Na negen dagen ben ik hier,
„ En sta uw' wrok ten doel;
„ En, braakte uw afgrond vlam en vier,
„ Ik dompel me in den poel!”

Men

Men wikt en weegt en schoolt bij een

En wenkt elkaâr ter zij,

En stemt door al de rijen heen,

En laat hem 't uitstel vrij.

„Hij ga!” dus spreekt men smalende af,

„En vlugte uit stad en vest:

„De dood waar' hem te ligt een straf:

„De schande straft hem best.

„Hij ga, hij keert gewis niet weêr,

„Maar laat zijn borgen buit;

„Hij ga! wij hebben woord en eer,

„En wisslen nooit hen uit.

„Hij ga! en krimp' den trotschen geest

„En dekk' den kop met hoon:

„De dood waar' hem te min geweest,

„De schande zij zijn loon!”

Men stuwt en stoot hem schimpend voort

Met bijl, houweel en spa;

Men dringt hem door de ontsloten poort

En spuw't hem tergend na.

Men waait en wuift met muts en hoed
En klinkt met piek en zwaard;
En zingt Jacobaas heldenmoed
En Beilings laffen aard.

Men rost en raast en zwetst en zwiert
En draaft door vest en stad,
En stroopt en schendt en tuischt en tiert,
Brooddronken, woest en zat.

Men keert de wentlende oorlogskans
Met toren, wal en gracht,
En zwoegt en zweet aan muur en schans,
En waakt op post en wacht.

Men dwingt den wijden streek in 't rond,
Met poort en toegang digt,
En plaatst en plant geschut en loht,
Naar land en stroom gerigt.

Men holt op nieuw naar wil en zin
En bralt en schalt naar lust,
En sluimert zacht en zorgloos in,
Op moed en kracht gerust.

Maar

Maar eensklaps kraait de morgenhaan

Een' scheller dagroep uit;

De negende ochtend schemert aan

En daalt op loof en kruid:

De negende ochtend schittert voort

En lacht op bloem en blad,

En eensklaps wordt een kreet gehoord,

Die weërkaatst door de stad.

Men ijlt en vliegt bij honderdtal

De ontwaakte wijken door;

Men stroomt en stuift naar muur en wal,

En Beiling staat er voor.

„Doet op, doet op! voert uit de straf!”

Herhaalt en roept zijn kreet:

„Sluit op de poort, sluit op het graf;

„Vangt aan: ik ben gereed.

„Sluit op het graf, sluit op de poort;

„De tijd is om: ik keer;

„Ik liet tot borgen eer en woord

„En eisch mijn borgen weêr.”

Men zwijgt en bloost, verstomd, versteld,
En huivert van zijn' moed;
Maar 't Hollandsch hart, dat innig zwelt,
Herkent het Hollandsch bloed.

Men haalt hem in, en voert hem om,
En laat hem strafwaarts gaan,
Maar steekt noch roert trompet noch trom,
Maar zwijgt, en staart hem aan.

Men delft en graaft met bijl en spa
En boort door klei en klont,
Maar bloost, en slaat hem zwijgend gâ,
En ziet verbaasd in 't rond.

Men wijst hem naar den doodskuil af,
Maar waagt geen' voetstap meer;
Hij meet zijn' val en peilt zijn graf
En stort er zich in neêr.

Hij stort, en eensklaps stijgt de kreet
Van 't overkropt gevoel,
En schatert, eer men 't wil of weet,
En weêrkaatst in den poel.

Hij stort, en zinkt met klont en kluit

En vindt in 't slijk den dood,

Maar schitterend stijgt zijn eer er uit,

Geweld en wrok te groot.

Hij stort, en op zijn grafgesteent',

(Zoo ver het weêrzijs heugt)

Is de eerste Hoeksche traan geweend

Om Kabeljaauwsche deugd.

A A N

CORNELIS LOOTS.

Vergeef mij 't, waarde Loots! zoo thans mijn gramme vlaag
De fchoone poëzij tot brievenftijl verlaag';
Uw afkeur is gegrond en uw verwijt regtvaardig,
Maar 't nietig onderwerp is naauwlijks briefftijl waardig:
Het gaat de rijmlaars aan. Gij lacht misfchien? lach toe,
Gun ook slechts, op uw beurt, dat ik mijn' lust voldoe.
Ligt kunt gij, inderdaad, dien beuzelhoop verdragen:
Gij moogt niet, zoo als ik, u luid er van beklagen;
Gij hebt niet, zoo als ik, op zijn vervelend fpoor,
Den lieven tijd verkwist, dien ik onnut verloor,
Noch op de treurfpelmaat, met afgepijnde longen,
De klanken nagebaauwd, die u de nabuurs zongen,
Als waar 't ons eer genoeg, dat een uitheemsch poëet,
Hoe ftijf het hem ook stond, in 't Neêrduitsch ging gekleed,
En

En 't goud van onze taal, waarin de Vondels pronken,
 Verbeuzeld en verbruikt, aan vreemden werd geschonken!
 Neen, 'k spreek u niet van hen, belachlijk even zeer,
 Die altijd steil verdwaald in bovenaardschen spheer,
 Door al de heemlen heen op wasfen vleuglen roeijen,
 En, Klopstoks van hunn' tijd, den matten geest vermoeijen,
 Terwijl het weigrend hart, dat zich van onwil fluit,
 Niet meêzwelt met den klank, die afbromt van hun luit.
 Neen, 'k spreek u niet van hen, die in hun beuzelschriften,
 De letters, een voor een, met taaijen arbeid ziften,
 En, even als Boileau, op hun beklad papier,
 Drie woorden voor het minst verandren van de vier.
 Die wormen, in wier brein geen denkbeeld op kan komen,
 Van verzen, die volwrocht uit ziel en ader stroomen,
 En waar geen koude kunst baldadig ooit aan lekt,
 Of 't adelman van 't schoon is door haar waas bevlakt!
 Maar 'k wrok alleen op hen, wier kruipend onvermogen
 Mijn' ongevormden smaak eens deerlijk heeft bedrogen,
 En wier vermeend gezag, dat ik, onnoosle, leed,
 Mij de oogen neêr deed slaan als ik die open deed.
 Hen geldt het, hen alleen, die tergend en verwaten,
 Der vorige eeuw ten hoon, op Hollands zangberg zaten,
 En

En wier geroofd bewind, te wigtig voor hun kracht,
Den roem heeft uitgevlekt van Neêrlands letterpracht;
Hen, die der vreemden schimp, den smaad van alle talen,
Op Hollands gouden zang verachtlijk deden dalen,
En 't eerst den laffen klad ons wierpen op het bloed,
Als waar' zijn loop te traag voor dichterlijken gloed;
Hen, die geen' enklen greep, geen zangnoot flaken mogten,
Of beedlend eerst een wijs bij hunne nabuurs zochten,
En ons dat vreemd muziek, slechts in zijn landtaal schoon,
Vervalschten voor altoos op hunn' gewrongen toon;
Die dwazen, deerniswaard, die in 't afhanklijk zingen,
Om lesfen in hun kunst naar vreemde meesters gingen,
En steeds Corneille, steeds Racine, slaafsch en bang,
Het voorschrift vroegen voor den Nederlandfchen zang;
De ondankbren, die verlokt, verblind door flauwer stralen,
Des Agrippyners glans gevoelloos zagen pralen,
En zijn' doorluchten Rei, gedost in 't echt juweel,
Vergaten om den tooi van 't naakt uitheemsch tooneel;
Die nooit de Goefche zwaan, den IJftroom langs gevaren,
Beluisterden aan 't strand noch volgden op de baren,
Als zij den lof verhief van 't golvend element
En van de bruine bot, die gij mij dikwijls zendt.

Neen,

Neen, neen! hen lij ik nooit noch ooit hun bastaardijë,
 Die 't vaderlandsch tooneel, de school der poëzijë,
 Misvormden van zijn pracht naar vreemden tooi en trant,
 En met ons oud tooneel de dichtkunst van ons land.
 Nog blijft op ons de vlek dier heiligchennis kleven!
 Gewis! de dichtkunst blinkt, op nieuw ten troon geheven,
 En ziet met schaamte en smaad, onwillig, van omhoog,
 Naar 't afgeworpen juk, dat op haar schouders woog;
 De regtbank is verstrooid dier laffe kunstbarbaren;
 De klank van Vondels luit ruischt weêr van onze snaren,
 Maar droeve Melpomeen, ontzet van rang en eer,
 Spreekt nog de gulden taal van Vondels eeuw niet weêr.
 Nog moet zij dolk en kroon der gunst van vreemden vragen;
 Nog, in haar vorstlijk wee, 't geleende rouwfloers dragen;
 Nog blijft haar stem verlaafd aan de afgehoorde wijs,
 En Amstels schouwburg nog de schouwburg van Parijs.
 Zie daar den top van eer, voor zoo veel zweets gewonnen!
 Den beuzelgeest dier eeuw, voleindigd als begonnen,
 Die, 't zij een kruipend brein of naschreef of bedacht,
 Nooit een oorspronkelijk beeld op onzen schouwburg bragt!
 Beschaam mij zoo ik smaal of iets uit schimp verfiere.
 Heeft een Lalain iets meer oorspronkelijks dan Zaire?

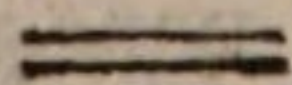
Al 't onderscheid, voorwaar, in houding, vorm en leest,
Is 't onvernunft van Nomsz en is Voltaires geest;
Hun grondslag ligt gelijk, en wat gebouw er worde,
Nooit rijst het, hoog of laag, naar Hollands deftige orde;
Het schijn' den nabuur schoon en aan zijn kunstwet trouw,
Maar andre lucht en grond eischt andren tooi en bouw.
'k Heb ook, en 't rouwt mij diep, dien wansmaak helpen
'k Heb ook om lof gezweet door na-en overschrijven, (stijven;
En, als iets bijster groots, hoe beuzelachtig dwaas,
Het kruipend spoor gevolgd van zoo veel Feitamaas.
'k Heb ook den rijken toon van Vondels treurspelzangen
Met dagelijks gesprek en burgertaal vervangen,
En zijn doorlucht tooneel, zoo veel het stond aan mij,
Van de oude school hervormd in 't graf der poëzij.
'k Dorst ook, als wonder stout, naar vreemden wil en wetten,
Met ademlooze borst, dien heldentoon trompetten,
Waarvan geen enkle klank zich roekloos hooger hief
Dan de armelijke stijl van deez' berijmden brief.
Zie daar toch de eerste les dier trotsche kunstverlichters!
Staat van hun lauwwren af, gij opgevoerde dichters!
Want wie aan beelden dacht of ooit gelijknis koos,
Wierd van hun hoog tooneel gebanvloekt voor altoos.

Geen

Geen weelderig vernuft koom' hier zijn vonden viere,
Geen schilderende stijl het dor gesprek versieren;
Maar wil uw werk den lof, dien geest noch vinding kreeg,
Het zij van verzen vol . . . alleen van dichtkunst leêg.
o Smakelooze hoop, die in uw rijmelvlagen,
Van 't voorgeteekend pad geen' enklen stap dorst wagen,
En Neêrlands Melpomeen, bestemd tot hooger vlugt,
Gewennen dorst aan 't juk, waarin de Fransche zucht!
o Magtelooze stoet, die tergend opgeblazen,
Mijn' overbluften smaak deed op uw onkruid azen;
Op wien zich thans mijn spijt door dieper deernis wreekt!
Ras neigt ge 't schamel hoofd, dat gij nog boven steekt.
De dichtkunst heeft haar troon met hooger glans beklommen;
Reeds heeft haar klem van taal uw' wanklank doen verstom-
Reeds is uw vuist ontzet van haar verkoren deel . . . (men;
Zij zweept welras u voort van 't haar bestemd tooneel.
Wat toeft gij, wakkre Loots! haar derwaarts op te leiden?
Gij moogt haar vorstlijk pad met keur van bloemen spreiden,
Gij hechten 't oud juweel aan haar beroofde kroon:
U komt dat voorregt toe, als Vondels troetelzoon.
Hef aan, en doe ons hart naar nieuwe glorie blaken!
Leer Vondels waardig kroost des vaders kunst volmaken,

En

En draag zijn grootsch gesticht, dat onvoltooid bleef staan,
Op nieuw een' trotschen zuil ten verdren voortbouw aan.
Sleep oog en zielen weg en met u voort naar boven!
Leer aan 't weêrspanning hart de magt der kunst gelooven,
En voer, met heilig regt, den weggesleepten zin,
Aan kluisters van den zang, eene andre schepping in.
Pleng stroomen van geneugt' verkwistend van uw snaren;
Zet ijskoud bloed in vlam of stremm' zijn' loop in de aren,
En doe den woesten drom van 't overweldigd volk
De godheid, die u spoort, aanbidden in haar' tolk.
Met sidring en ontzag betreê het haren drempel;
Godsdienstig klopp' het hart in d'omvang van den tempel;
En vinde, ontschorst, ontroerd, naar 's dichters heilig doel,
In 't volst genot der kunst vereedling van gevoel. —
Zie daar waar Vondels geest zijn trotsch tooneel aan wijdde!
Win op zijn voetspoor veld, zet vreemd gezag ter zijde;
Sticht Neêrlands eigen school, vorm Neêrlands eigen smaak;
Stort brein en boezem uit in 't goud der moederspraak,
En, wie u regels sceppe of voorschrift waag' te zetten,
De dichtwet blijve aan 't hoofd van alle schouwburgwetten!

A A N M I J N

OUDSTE ZOONTJE,

OP ZIJN' VERJAARDAG.

Jongen, 'k moet u thans verjaren;

Moeder vraagt een hartig dicht;

o Zij weet, ik geef het garen:

Wat zij me oplegt valt zoo ligt!

Jongen, 'k zal een liedje spelen,

Wees aandachtig: zwijg en hoor;

Mogt het stilstaan u vervelen,

Stoei dan straks er dubbel voor.

Wilde jongen, zie me in de oogen:

Lees mijn ziel uit elken zucht;

Ja, ik voel haar diep bewogen:

Dorsten doet zij lang naar lucht.

Hoop en vrees ontwelt er binnen,

Mengeling van vreugd en smart:

Vrees voor uw ontembre zinnen,

Hoop op uw gevoelig hart.

Jongen, ja! gij zult het weten

Wat er omgaat in mijn' geest;

Moogt gij geen geheim vergeten,

Dat mijn gift is op uw feest!

'k Wil het u op 't harte drukken,

U doen wegen op 't gemoed,

Wat mij 't hoofd zoo vaak doet bukken

En in mijnring zinken doet.

Jongen, als ik 't oog wil fluiten

En de rust na d'arbeid wacht,

Houdt uw beeld den slaap er buiten

En ontwaakt mij elken nacht.

Als ik de aanbraak van den morgen

Uit den trouwen klokslag hoor,

Dringt gij 't eerst van alle zorgen

In mijn duislig zintuig door.

Altijd bruist dat vuur mij tegen,

't Vuur, dat in uw aders vloeit,

En,

En, door bloed en brein gestegen,
Tot uit leest en trekken gloeit.
Altijd vlamt die drift me in de oogen,
Drift, die heel uw ziel ontsteekt,
En, ontembaar losgevlogen,
Tot uit elken aanblik spreekt.
Jongen, al die woestheid eigen,
Al die gloed in 't hart gestort!
Zal dat vuur ten goede neigen,
Eer zijn aandrang doodlijk wordt?
Zal die drift tot kennis leiden,
Sterken tot verhoogden loop,
En u 't roemrijk spoor bereiden,
Dat het doel is van mijn hoop?
Zal zij te eer het zaad ontwikkelen,
Dat tot deugd en grootheid wast,
Of tot lust en gruwel prikklen,
Snel als onkruid wortelvast?
God vergeev' mij 't! eer zijn toren,
Eer zijn roe zoo streng mij sla,
Bromme uw doodklok me eer in de ooren,
Volge ik eer uw lijkkoets na!

Jongen, zoo gij ooit mijn haren
Deedt vergrijzen voor den tijd,
Zoo gij ooit mij deedt ervaren
Wat een schaamrood vader lijdt;
Zoo gij me ooit den dag deedt rouwen,
Dag, door mij in 't hart gevierd,
Dag, waarop wij hoogtijd houên,
Dag, waarop ik vader wierd;
Zoo gij me ooit het uur deedt vloeken,
't Uur, voor zoo veel angst gekocht,
Waar geen kunst een beeld voor zoeken
Noch een' klank voor vinden mogt:
't Uur, voor lief noch leed vergeten,
Toen ik aamloos en ontzind,
Hijgend hing aan de eerste kreten
Van mijn eerstgeboren kind;
Toen ik, maat en spoor te buiten,
Met mijn' zoon aan 't hart gevat,
Voor een drift het mogt ontsluiten,
Waarvan 't nooit een denkbeeld had;
Toen ik, vreugd-en liefdedronken,
Naast uw moeders zij geknield,

Aan

Aan de borst lag neêrgezonden,
Waar zij d'eersten zuigling hield;
Toen ik, mat van zielsverrukken,
Weerloos aan mijn aandrift bloot,
Zocht in staamlen ze uit te drukken
En in tranen ze overgoot:
Jongen! zoo gij me ooit deelt derven
Wat dat uur mij heeft beloofd,
Wee u, wee dan duizendwerven,
Wee dan op uw schuldig hoofd!
'k Zou verfmoren wat mogt spreken,
Wat mogt kloppen aan mijn hart;
'k Zou mij met mijn wanhoop wreken,
Mij verstokken in mijn smart;
'k Zou... Waar dwaal ik? wat vervoering!
Jongen, schrik niet, beef niet, neen!
Och, zij welt slechts, die ontroering,
Uit te teedre liefde alleen.
Och, zij schetst u door haar blaken,
Door mijn fiddren voor 't gemis,
Hoe mij 't heil zou zalig maken,
Dat van u afhanklijk is;

Hoe volop gij 't uit kunt gieten,

Mij doen baden in 't genot,

Dat gij eenmaal moogt genieten,

Als het dierbaarst loon van God!

Jongen, doe het! doe het, jongen!

Hoor mijn lesfen, kom haar na;

'k Hou u vast aan 't hart gedrongen:

Zult gij? spreek, en zeg mij: ja!

Ja, hij zal, en zegt geen logen;

Ja, zijn blikken drukken 't uit:

Moeder! ziet gij 't in die oogen?

Leest ge er wat zijn hart besluit?

Neen, het zal zich niet versteen,

Niet verftokken voor mijn klagt;

't Zal geen inspraak ooren leenen,

Die mij 't ijslijkst vonnis bragt:

'k Zag dat hart van deernis zwellen,

Zwoegen om der droeven leed;

'k Zag er tranen bovenwellen

Voor des naasten jammerkreet:

't Zal den mijnen niet verftooten,

't Zal niet spotten met mijn wee,

Noch,

Noch, voor vreemden roep ontfloten,

Ooit zich sluiten voor mijn beê.

Neen, het houdt mij 't heil beschoren,

Heil, dat al mijn hoop bevat,

Heil, voor rang en roem verkoren,

't Eenigst wat ik zalig fchat.

Moeder, ja! wij zullen 't zwelgen,

Smaken 't ongelijkbaar zoet,

Dat de deugd van dierbre telgen

't Ouderhart genieten doet.

Ja, die onbefuisde jongen,

Die naar toom noch teugel hoort,

Zal, zijn loopbaan ingedrongen,

Ijlen tot haar eindpaal voort;

Ja, dat onbevredigd haken,

't Hijgen van dien heeten dorst,

Doet zijn ziel voor grootheid blaken,

Deugd ontgloeijen in zijn borst;

Ja, die onbetoomde zinnen,

Door een stouter drift verhit,

Doen hem ons te sterker minnen

Naar hij meerder vuurs bezit.

'k Voel die liefde; 'k zie dat streven,
'k Zie zijn vlugt uit band en toom,
'k Hoor hem lof en zegen geven...
God! vervul dien zoeten droom, —
Moeder, laat de kinders spelen;
Zie, zij hunkren, blij en graag:
Geef hun, wat hen 't hart moog' streelen:
't Is hun broeders feest van daag,
Wilde jongen! ruim uw boeken,
Berg uw schrift, ik sluit het mijn;
Moeder zal iets anders zoeken;
't Is geen tijd van karig zijn.
Komt dan allen, komt aan 't springen,
Danst en dartelt, los en luid;
Moeder liet mij eerst eens zingen
En ik heb mijn liedjen uit.

KENAU HASSELAAR.

Weêr klopt mij 't Hollandsch hart in 't lijf
En zwelt geroerd omhoog;
Weêr schittert Neêrlands oud bedrijf
In mijn verbijsterd oog.

Gevloekt, wie eerloos, wuft en week,
Door glans of goud verblind,
De dierstgeschatte wereldstreek
Voor 't vaderland bemint!

Maar dubbel vloek, maar dubbel schand'
En dieper smaad en leed,
Wie Neêrland heeft tot vaderland
En 't vaderland vergeet!

Stroom los, in zangen uitgespat,

o Vonkelende gloed,

o Liefde tot mijn bakermat,

Die tintelt door mijn bloed!

Hier hoeft geen zwier, geen huldsel, neen,

Geen dichterlijke praal,

Maar 't vaderlandsch gemoed alleen

En Hollands gouden taal.

Voor u, voor u weërgalmt zij luid,

o Haarlems eeuwige eer!

Voor u stort zij haar' rijkdom uit

En in mijn loflied neêr.

Verhoog, verhef u, grijze wal,

Op Kenaus roem en rang,

Die stout en hartig klinken zal

En leven in mijn' zang!

Verhef u op dien heldentoon,

o Vaderlandsche jeugd!

Geen andre zangstof klinkt zoo schoon

Als vaderlandsche deugd.

Gij kent het voorwerp van mijn lied,

Gij telgen van haar teelt!

Zoo ver ontaardde 't nakroost niet

Of 't kent zijns ouders beeld.

Gij kent haar deugd, zoo hoog gevoerd,

Zoo rein en grijs befaamd,

Haar grootheid, die zoo diep ons roert

En ons zoo diep beschaamt.

„ Wat suft gij, ” borst zij uit, met schrik

En losgestroomde stem,

En 't vonklen van haar' heldenblik

Gaf aan haar woorden klem.

„ Wat handenwringt en krijt ge en gilt,

„ Gij werelooze schaar,

„ Die niets, o spijt! beproeft en spilt

„ Dan tranen in 't gevaar!

„ 't Is uit. Reeds brokkelt schans en muur

„ En stort tot gruis in een;

„ Reeds vlammen zwaard en stroomend vuur

„ Door wal en wijken heen.

„ 't Is

„ 't Is uit. De laatste kans verdraait,

„ De laatste hoop vergaat;

„ De zwarte rouwvlag rolt en waait,

„ De doffe brandklok flaat.

„ 't Is uit. De laatste moed bezwijmt,

„ De laatste kracht verlamt;

„ De dolle honger knaagt en vlijmt,

„ Het giftig pestvuur vlamt.

„ Wat suft gij, vrouwen! diep verstomd,

„ Met natgekreten krop?

„ De poort fluit los, de Spanjert komt

„ En wekt u deerlijk op.

„ Te wapen! vliegt! hij stroopt de stad,

„ Hij martelt en schoffeert:

„ Of wacht gij tot zijn klaauw u vat

„ Voor gij het lijf verweert?

„ Grijpt aan rapier en moordgeweer,

„ Waar meê hij 't land vergruist:

„ Of vreest gij 't aan uw zijde meer

„ Dan in des Spanjerts vuist?

„ Te

„ Te wapen! vliegt! vliegt op, vliegt heen!

„ Lost veldbus en kartouw!

„ Of past de moed den man alleen—

„ Slechts tranen aan de vrouw?

„ Wat stoft hij op zijn stouter kracht

„ En onverfaagder bloed?

„ De zielen hebben één geslacht:

„ Alleen de ziel geeft moed.

„ Op, moeders van het heldenkroost,

„ Door Spanjes klauw verscheurd!

„ Op, maagden, die van onschuld bloost,

„ En ras van schaamte kleurt!

„ Knielt neêr, wie met mij medestemt,

„ Voor 's hemels alziend oog,

„ Met de eene hand op 't hart geklemd

„ En de andre hand omhoog:

„ Zweert allen, die uw tranen kwist

„ En laf en weerloos beeft!

„ Dat Haarlem nog geen mannen mist

„ Zoo lang zij vrouwen heeft.

„ Zweert

„Zweert allen, wat verwinne of vall’,

„Wat zich verweer’ of wijk’,

„Dat nooit een Spanjert boelen zal

„Dan met uw zielloos lijk!”

Toen steeg, toen klonk een enkle kreet

Den Spanjert luid in ’t oor,

En drong een’ enklen duren eed

Tot ’s hemels zetel door.

Toen zwaaiden ze, in ontgloeiden dorst,

Het breedgelemmerd staal,

En prangden maagd- en moederborst

In pantfers van metaal.

Toen stegen ze op den brosfen muur

En plantten speer en vaan

En staken weêr het flauwend vuur

In hart en handbus aan.

Toen stroomden ze uit de ontsloten poort,

Van man en maag verzeld,

En braken door de drommen voort,

Die krielden over ’t veld.

Zij woelden Spanjes benden rond
Tot woeste wraak gefard,
En beten hen een diepe wond
In 't ongeneeslijk hart.

Maar meer nog dan die diepe beet,
Die door hun aders joeg,
Maar meer nog deed hen 't schouwspel leed,
Dat hen met fiddring floeg.

„Neen, neen!” riep Alvaas trotsche zoon,
Van diepe spijt geknaagd,
„Hier schokt en waggelt Spanjes troon,
„Van Oost en West geschraagd.

„Hier baat geen strijd, geen straf, geen ban,
„Geen magt, die Spanje heeft,
„Waar ieder matgestreden man
„In elke vrouw herleeft.”—

„Neen, neen!” riep Flips, van schrik ontzet,
En zad van kroon en staf,
„Dat volk kust nooit geknield mijn wet,
„Dat Kenaus aanzijn gaf.

„Daar

„ Daar ligt mijn hoop, zoo lang gestreeld,

„ Daar neigt mijn rijk ten val:

„ Een vrouw, uit Hollands dras geteeld,

„ Zet 's werelds heerschers pal!”

Verschriklijk sprak het voorspook waar,

Dat Spanjes vonnis las:

Haar troon, voor Neêrlands grond te zwaar,

Verzonk er in zijn' dras.

Maar juichend streek de schelle faam

Op Haarlems zandig duin,

En schreef voor eeuwig Kenaus naam

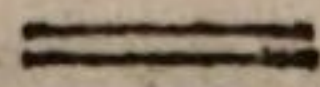
Op Spanjes stortend puin.

Dat puin spreekt van haar grootheid meer

Dan trotsch gewrochte steen,

Die 't nakroost voor haar schitterende eer

Te luttel waardig scheen.

J U B E L Z A N G

BIJ DE VIJFENTWINTIGSTE VERJARING

VAN DE MAATSCHAPPIJ

TOT NUT VAN 'T ALGEMEEN.

TER FEESTVIERING IN HET DEPARTEMENT

TE ROTTERDAM.

UITGESPROKEN IN DE WALSCHE KERK ALDAAR.

Op den 16den van Slagtmaand, 1809.

J U B E L Z A N G.

K O O R.

Snelt aan, snelt aan, o feestgenooten!

Draagt reukwerk aan: het outer wacht.

Gods tempel staat voor u ontsloten;

De hemel, die ons aanziet, lacht.

Snelt aan, verzaamt u in zijn wanden;

Zijn adem zweeft het welffel door;

Hij kent geen reiner offeranden,

Dan die gij uitplengt in zijn koor.

Snelt aan, en komt uw fchatting wijden;

Snelt aan, en stort uw beden luid:

De godsdienst, dien wij hier belijden,

Stroomt zegen over 't menschdom uit.

Ja, 't heilig offer brandt, de wierook plengt zijn geuren;

Het hoogtijdsfierfel pronkt en mengelt glans en kleuren;

De godheid daalt; zij komt, zij vaart in ziel en geest...

Knielt, ingewijden, juicht, heft aan den zang: 't is feest!

Van waar dat heilig vuur, dat omgloeit door onze aadren?
 Die drift in 't zwellend hart, waarmee wij 't outer naadren?
 Dat ongeschetst gevoel, dat ons geroerd gemoed
 Veredelt en verheft, en tintelt door ons bloed?
 Herkent gij 't in de ziel, verrukte feestgenooten?
 Het is de reine vrucht, uit onze teelt gesproten:
 Het onberouwd genot, de nooitvergalde vreugd,
 Die opwelt uit den schoot der wijsheid en der deugd;
 't Is de uitspraak van uw hart, dat toejuicht op uw daden;
 't Is 't omzien langs het spoor, waarop wij voorwaarts traden;
 't Is de aanblik op den prijs, die aan den grenspaal ligt,
 En 't zaligend bezef van trouwvolbragten pligt:

Zie daar, zie daar wat drift, wat wellust ons doet blaken!

De domheid smaakt haar niet, de weelde, die wij smaken;

Zij wroet in 't slijk zich rond, van eigen draf bevlekt,!

En smaalt er op den glans, waarvoor zij de oogen dekt.

Rijs op, rampzaalge! rijs! wij oopen u onze armen;

We ontfluiten u de borst, waaraan gij 't lijf moogt warmen;

We ontsteken u den gloed, den ochtendstraal van troost,

Die koestrend u verlicht en niet verzengend roost.

Neem aan, verkleumde! neem, en kom u 't hart verkwikken;

Het

Het heulfap is niet wrang, dat we u ter baat beschikken;
Niet vreeslijk is de hand, die naar uw leemten tast,
Maar elke balfem zacht, die op onze akkers wast.
Wij zuivren hier de ziel, die zwart ziet van haar vlekken;
De nevels wisfchen we uit, die oog en oordeel dekken,
En wettigen den rang, die mensch en dier verdeelt,
Door hooger geest nog meer dan door volmaakter beeld.
Wij fchenken eer en ftaat met onbekrompen handen;
Den adel reiken we uit aan alle foort van fstanden:
Het ijdel fchiingoed niet, alleen der dwazen wensch,
Maar d'adeldom der ziel en d'eererang van mensch.
't Onedle werpen we af, als smettig ftof der aarde;
De menschheid heffen we op ten toppunt van haar waarde;
Wij lokken 't eerloof uit langs haar verbrede baan,
En dragen haar den cijns van al 't gefchapene aan;
Wij vesten haar in 't rijk, voor haar ten erf ontfloten,
En haar triomf Lied ftiijgt met onze jubelnoten.

Pleng wierook, al wat leeft! juicht, ouderdom en jeugd!
De menschheid viert het feest der wijsheid en der deugd;
Het heilig outer vlamt, waarop wij de offers mengen,
En beiden fiert de krans, dien wij voor beiden ftrenglen;

Een nooitverbroken knoop omvlecht haar op den troon,
En zet haar in den glans van haar vereenigd schoon:
Haar zaamgevloeiide geur doorwafemt onzen tempel.

Geen roekelooze voet ontwij' den reinen drempel;
Geen heiligfchendig hart verdeel' hier tusfchen haar
Den zaamverknochten dienst op 't onverdeeld altaar:
Geen afgefcheiden lof is een van beiden waardig.

Wat pocht gij, trotsche geest, op rang en roem hoovaardig!
Wat floft uw blinde waan, hoe ftout gij de eerkroon fpant,
Op fteilgefneeld vernuft en diepgepeild verftand?
Smijt weg het dorrend veil, waarmee gij 't hoofd wilt fieren,
Zoo gij den krans der deugd niet vlecht door ruw lauwrieren:
De wijsheid neemt uw hulde in 't heilig koor niet aan,
Noch kent zich harten toe dan die voor beiden flaan.
Van hier: haar hoog altaar ontwijdt ge door uw beden.

Terug, van uit den rei, met ingetrokken leden,
Rampzaalge, die u kromt, en in 't verflaafd gebed
Het neêrgebogen hoofd met stof en asfche fmet!
Terug! ga ver van ons 't onwaardig lijf kastijden;
De deugd veracht den dienst, dien gij haar waant te wijden;
Zij hult haar' hoogen troon in te onbevleken glans,
Dan dat hem 't onverftand met distelftruiken krans:

Van

Van hier: haar gruwte een lof, met fiddring opgewrongen.

Treedt nader, gij alleen, van beider gloed doordrongen!
Stroomt, ingewijden! toe; vloeit koor en outer rond,
En zweert op nieuw den eed aan 't ongekreukt verbond.
De waan is ver verjaagd met al zijn lastervonden;
Het onverftand gevlugt, in 't huichelmom gewonden;
Verbannen is hun kreet, wanklankig in uw vreugd...
Wij vieren 't heilig feest der wijsheid en der deugd.

Breidt uit, breidt uit haar rijk, gewijden van haar koren!
Laat d'uitgestorten lof door tijd en omvang hooren,
En fla de beuslende aard, van uit haar dwaas gewoel,
De ontsluitende oogen op naar ons verheven doel.
Wat blijft zij elken blik aan valschen luister kwisten?
Wat deelt ze in 't ijdel pleit van nooitbeslechte twisten,
Enoogt den springvloed na, die beurtlings, langs haar' boôm,
De staten flicht en floopt, naar 't wisslen van den stroom?
Een ongeschokter troon rijst opwaarts in ons midden.
Kniel neder, al wat leeft! kom offren en aanbidden:
Hier wordt in 't heilig koor, waar wij ter beêvaart gaan,
Der wijsheid en der deugd de zetel afgeftaan.
Haar lauwren wij de kruin, die ons met zegen kroonen;

Haar offren wij den dienst, die ons met woeker loonen;
 Haar, die het hobblig pad, waar langs het leven schokt,
 Bestrooijen met den troost, die 't weenend oog verlokt;
 Haar, die het smachtend hart, in 't nijpend wee begraven,
 Ontkluistren van de ramp en met genoegens laven,
 En de opgevoerde ziel, verheven boven 't lot,
 Doen waden in den stroom van nooitgepeild genot.
 Stemt, reijen! stemt haar' lofen zingt en staaft haar waarde.

Weldadig is uw dienst, voogdesfen over de aarde!
 Gezegend uw gebied en zacht het zalig juk,
 Waarin gij 't hart verheft en opent voor 't geluk. (ten;
 Geen onschuld beeft en bukt voor de uitspraak van uw wet-
 Uw schepter houdt zich rein van gruwlen en van smetten;
 Geen regt verkleurt en buigt voor 't wanken van uw staal,
 Maar zegen en geluk, zie daar uw zegepraal:
 Die zegepraal, voor 't minst, is onbetreurd bevochten!

Verwoesting wrong zich los met al haar helgedrogtē:
 Europa floeg in brand, en de uitgeborsten gloed
 Verzengde vrucht en zaad en dronk het rookend bloed.
 De moord verhief het zwaard, de krijg ontstak zijn' donder;
 Het licht der achttiende eeuw ging dof en dreigend onder,
 En spelde 't angstig hart, door blikken, gram en woest,

Den

Den akeligen nacht, die 't menschdom dekken moest.
Het misdrijf riep op nieuw de domheid uit haar kloven;
Verblinding beurde 't hoofd en d'ijzren pook naar boven,
En 't afgefold geslacht, van bloed en gruwlen zwart,
Greep, met verdoolde vuist, zichzelf in 't vlamvend hart.
Toen zaagt gij 't van omhoog zijn woeste driften leschen;
Toen zwoert gij 't helsch verbond uw' weêrstand toe, godes-
En schoot op ons gebed, van uit ons heilig koor, (sen!
Den eersten straal van troost dien nacht van jammer door.
't Geweld mogt op zijn' roof zijn ruw triomfied huilen,
Gij reikte ons de armen toe om aan uw borst te schuilen,
En riep de broeders in, die wijd uit hart en oog,
Verdoolden van elkaâr, zoo ver de staatsstorm vloog. (wen;
't Verderf mogt om zich heen zijn bloedig puin aanschou-
Wat neêrzeeg voor zijn vuist, wist geelders op te bouwen,
En in 't verplettend wee, dat als een stortvraag viel,
Stroomde uit uw volle borst ons veêrkracht in de ziel.
De heerschzucht mogt naar lust het krimpens lijf verslaven,
Gij voerde 't hart omhoog en schonkt den geest uw gaven,
En hieldt in zoo veel ramp, die de afgrond opwaart smeet,
Het evenwigt voor 't minst in 's werelds lief en leed.
Met regt dan moest de hel op zoo veel weêrstands wroken:

Zij brijzelde op u neêr: gij wederstondt haar schokken;
En, spijt des lasters klad en spijt den helfchen haat,
Trokt gij uw zuilen op tot boven schimp en fmaad.
De weêrschijn van uw' glans doorstroomt de werelddeelen.
Afrijke voelt dat licht haar' woesten boezem streelen,
En, waar Columbus kust Europaas gruwlen zag,
Schiët gij de stralen voort van d'aangebrokeñ dag.
Hier schittert, hier uw troon, dien wij in eerbied naken;
Hier staan wij bij 't altaar en 't heilig vuur te waken,
En planten om ons heen, zo ver uw wenk ons spoort,
Uw zaligende leer met les en wandel voort.
Deelt rond, deelt rond haar vrucht, gij offeraars en reijen!
Laat zaamlen, al wat aamt, de schatten, die wij spreijen,
En bloei van oord tot oord, in onbekrompen dragt,
De mildgezegende oogst, die op onze akkers lacht.
Laat allen in dien stroom, dien vloed van zegen waden:
Wij oopnen hun de bron, waaraan zij 't hart verzaden;
Wij offren hun den schat, met eigen zweet gegaard;
Wij deelen ('t is ons regt!) het voorbeeld uit aan de aard!

RECITATIEF.

Ginds rommelt de donder met barstende slagen
En ploft en verplet met ontzettend gerucht:
Waarheen? waar geschild voor de raatlende vlagen?
De vlammen doorstroomen de lucht.

ARIA.

Groeizaam drupt een zomerregen
Op ons lagchend loover neêr;
Geur en bloesem dauwt ons tegen;
't Stervend kruid herademt weêr.
Hier is bui en brand verdreven,
Aarde en hemel wafemt rust;
Lof en lied zijn aangeheven
En de storm is stil gefust.

RECITATIEF.

De rampen verscheuren het hijgende harte,
De krimpene boezem verteert in zijn leed;
De velden weêrgalmen het krijten der smarte:
De hemel is doof voor dien kreet.

ARIA.

Komt hier, komt hier veilig schuilen,
Wie van ramp is afgesloofd!
Laat de stormen buiten huilen:
't Noodlot stoot hier 't ijzren hoofd.
Laat het pestvuur buiten woeden,
Hier vloeit troost en balssem rond;
Harten, die van weedom bloeden!
Haalt hier heul voor elke wond.

RECITATIEF.

De wrokkende krijgers verwoesten de velden,
 En groeven den akker met kneuzend metaal;
 Zij oogsten den bloedigen lauwer der helden:
 De wereld stort neêr voor hun staal.

ARIA.

't Vlammend zwaard ontvlugt' de schede,
 Wreek' der vorsten haat en hoon;
 Hier is 't onverbreekbaar vrede,
 Hier de olijf de zegekroon.
 Laat d'orkaan zijn stem verheffen,
 Teistren waar hij reiken moog,
 Laat hem troon en tempel treffen,
 Toch rijst de onze trotsch omhoog.

KOOR.

Laat verblinding heilloos schenden,
 Heulen met verderf en moord;
 Laat haar eeuwen rugwaarts wenden,
 Deugd en wijsheid streven voort.

TRIO VAN MEISJES.

A.

Zusters, komt den hoogtijd vieren,
 Klinkt en schalt met stem en snaar.

B.

Zusters, helpt den tempel fieren,
 Tooit het heilig feestaltaar.

C.

Zusters, strengelt eerlauwrieren,
 Kranst en kroont de priesterschaar.

A.

A.

Andren mogen krijgers kroonen,
Spieglen in hunn' wapenglans.

B.

Maagdenharten, heldenzonen!
Huihren van uw zegelans.

C.

Neen, brengt altoos, lieve fchoonen!
Deugd en wijsheid d'eerekrans.

KOOR VAN MEISJES.

Nadert, nadert, speelgenooten,
Klinkt en fchalt van wijd en zijd!
Hier onze offers uitgegoten
En ons hart er bij gewijd!

ALGEMEEN KOOR.

Nadert, nadert, duizendtallen,
Deugd en wijsheid klimt ten troon;
Jeugd en griizen, nadert allen,
Hier lacht ieder uitzigt fchoon;
Laat uw lofied rondom fchallen:
Strengelt hier de zegekroon.

Ja,

Ja, ons behoort de rang, dien we onzer waardig keuren!
Ons wenkt hij, ons de roem, waarheen wij de oogen beuren.
De godheid, die ons spoort, daalt neder in de schar,
En draagt haar zegen toe bij de offers van 't altaar.
Zij prent hier van haar gunst den onmiskembren stempel.
Ja, hooger wezen waakt en zetelt in den tempel.
De nooitverbeden tijd, die troonen sticht en stort,
Reikt ons het eerloof toe, dat met geen jaren dort.
Hij moog' den looden stap door puin en wrakken rukken,
Hij knaagt op onzen bouw het stomp gebit aan stukken,
En voert bij elken tred, onwillens ons ter baat,
Een' sterker weêrstand aan, die wisser hem weêrstaat.
Ja, hooger schutsgod daalt en zweeft door onze koren!
Een nooitbereikte rang is 't aardsch geslacht beschoren:
De toekomst rolt zich bloot: ons duur bezworen doel
Is de adem van den geest, wiens aanzijn ik gevoel.
Hij leidt mijn schreden voort door neven en door duister;
Het opgeklaard verschiet omstroomt mij met zijn' luister:
Een schooner schepping rijst, en lacht, aan 't eind der baan,
Als de eerkroon, die ons toeft, mijn starende oogen aan.
Ik durf den stouten blik in 't raadsbesluit doen dringen!

'k Ver-

'k Verkondig om mij heen de wondren, die me omringen,
En til den fluijer weg, die om ons uitgestrekt,
Den onbewolkten dag nog in zijn' schemer dekt.
Ik stijg het standpunt op, waarheen ons de eeuwen heffen;
'k Bereik en peil het wit, in spader vlugt te treffen,
En breng de trage dragt, die nog de schoot besluit,
In 't onbeneveld licht, den loop des tijds vooruit.
Ziet op, ziet allen op naar 't rijzen van dien morgen!
Niet langer is zijn glans aan 't juichend oog verborgen;
Zijn afgebeden vrucht niet langer ons ontzeid,
Maar 't effen pad gebaand, dat tot zijn' luister leidt.
De slagboom sluit zich los, waardoor wij voorwaart snellen;
De kluisters storten neêr, die nog de vaart beknellen;
De bajert wart uit een, op 't afgedaald gebod,
En eedler schepsel rijst als 't evenbeeld van God.
Zie daar, zie daar de wet, waarop wij juichend staren!
Herkent gij hier uw regt, gij zaamgevloeide scharen?
De godheid, die u spoort, met onweêrhouden drang,
Bereidt en voert door ons de menschheid tot haar' rang.
Heft op, heft op het hoofd, hoogmoedig op uw waarde,
Gij dienaars van den wil, die zegen wenkt op aarde!
De geest, die ons bezielt, beveelt in onze magt

Zijn'

Zijn' invloed en zijn regt op 't ons vertrouwd geslacht.
Wij mogen 't kostbaar zaad doen kiemen in de voren! —
Laat geeslen om ons heen de stormen, die wij hooren,
Wij, werktuig van een doel, dat noodlot telt noch tijd,
Wij vreezen vloed noch vlaag voor d' oogst van onze vlijt.
Laat welken, voor den bloei, het nietig kruid der heiden:
Het loof, door ons beschut, zal dek en lommer spreiden,
En schieten sprank en spruit door ieder luchtstreek voort,
En tieren onverdord, naar 't onverbreekbaar woord. (dragen;
Kweek aan, kweek aan de plant, die eenmaal vrucht zal
Het oog der hopende aarde is op dien groei geslagen;
Te lang reeds heeft haar schoot, van eigen dragt verscheurd,
Het onkruid voortgeteeld, dat zij met weêrzin beurt.
Een trotscher stam verrijst om schooner haar te fieren!
Wij mogen 't buigzaam riet doen wortlen en bestieren,
Verbreeden in zijn' loop en leiden 't naar den top,
Waarheen zijn wasdom reikt, met hooger luister op.
Wij mogen spader eeuw, tot steiler glans gevaren,
Doen roemen op de vrucht, waarvoor wij zaden garen;
Doen juichen in den bloei van ons gekweekt gewas,
En wachten, tot ons loon, zijn schaduw op onze asch.

Van hier, wiens koude ziel, van woester drift bevangen,
Aan 't ongelouterd schoon van ruwer deugd blijft hangen;
Wiens ongeroerd gemoed, voor zachter stem verdoofd,
Bij Spartaas grootheid zweert en Spartaas wreedheid looft!
Van hier haar valsche roem, bij kindfcher eeuw verkregen!
Wij snellen hooger prijs langs blijder loopbaan tegen,
En werpen hier de deugd, haar eeuwig schoon ten smaad,
Den dos der woestheid niet op 't onbevlekt gewaad.
Wat driestheid holt zoo ver, uit boei en band gereten,
En roept de gruwlen weêr, in 't zwijgend puin vergeten,
En vraagt, in blinde drift, het angstig kroost ter straf,
De aloudheid weêr den vloek, dien ze eenmaal opspoog, af?
Ja, rolt uw jammren bloot, gij wijdgeroemde zeden,
Gij ongeschonden dienst, in ongevoel beleden,
En zet door zwarter schets, voor 't afgeschrikt gezigt,
Onze onbevleete leer in zegenrijker licht. (zogen,

Zie daar, zie daar dat kroost, aan Spartaas borst ge-
In 't heldenschild gewiegd, in 't wapen opgetogen,
Van geest en ziel verlaagd, bij 't razend vreugdgekrijsch,
Zich geeslen om den lof en martlen om den prijs.
Zie daar dat trotsch gezin van burgers en van broeders,
Bij 't vaderlijk gejuich en 't handgeklap der moeders,

Aan 't roofgediert' gelijk, naar weêrzijsch bloed verhit,
Zich slingren op elkaâr, met aangefard gebit;
De maagden, op hun spoor, in 't eigenst eerziek dorsten,
Zich teistren met de vuist op de ongedekte borsten,
En, dronken van den lof, die davert uit den stoet,
Haar zwakheid en haar schoon opoffren aan haar' moed,
Zie daar dien woesten hoop, ten voorbeeld uitgekoren,
Den ingefchapen trek van 't ruwst gediert' verfmoren,
En werpen uit den schoot, met diepverftokt gevoel,
Zijn afgepijnigd kroost in d'opgesloten poel.

De fterkte alleen verbidt en roert hun steenen harte:
Wat stand houdt op haar proef, is waardig kroost van Sparte;
Zij bluscht het ziel en geest en kiem en kennis doof,
En kweekt het aan haar borst tot razernij en roof.
Geen voortgang mag den voet naar steiler toppunt zetten;
De domheid is haar deugd, de krachten zijn haar wetten,
De hoogmoed haar waardij, in 't rondgewenteld slijk,
En wijsheid en gevoel de gruwlen van haar rijk.

Van hier, van hier haar lof en wie haar euvlen loven!
Wij wroeten uit hare asch haar' blinddoek niet naar boven,
Noch tasten in den nacht van jammren en van schrik,
En roemen op zijn' glans met afgewenden blik.

Wij

Wij hechten hier den rang, dien we ongeroofd bekleeden,
Aan 't reppen van de vuist noch de opgevlijmde leden,
Noch vlammente op den buit, waar naar de tijger smacht,
Betwisten wij zijn' klauw het voorregt van zijn kracht.
Geen moord is de eerste les, die wij ons kroost doen leeren,
Geen listen van den roof noch 't rammlen van de speren;
Geen woede is de eerste drift, die in zijn' boezem blaakt,
Maar menschlijkheid de deugd, die daarin 't eerst ontwaakt.
Geen bloeddorst laat de leus in onzen wedstrijd hooren;
Geen gruwel is de prijs, geen roeden zijn de sporen;
De prikkels van den geest ontvonken hier den gloed,
En de eerekroon der deugd belauwert onzen moed:
Wij voelen hem in 't hart naar grootscher zege branden!

Laat vlammen Spartes teelt met uitgevaste tanden,
Wij, gruwend van den buit, waarop haar woede staart,
Wij worstlen om den prijs, alleen der menschheid waard!
Snelt aan, wie in dien strijd den lauwerkrans wilt winnen!
Wij voeren hier ons kroost dien grootschen wedloop binnen,
En wijzen 't aan zijn grens, door neveln en door damp,
Het eens bereikbaar wit, na d'afgestreden kamp;
Wij vesten hier zijn' tred voor wanklen en voor zwichten;
Wij koestren hier de vonk, die eenmaal rond moet lichten;

Wij sterken hier de kracht, die, verder loopbaan door,
Den weêrstand overschrijdt en veld wint op ons spoor;
Wij zaamlen hier de vrucht, waarmee ons de akkers loonen,
En plengen ze om ons uit op de eerbaan onzer zonen;
Wij oopnen hier hun oog voor d'opgegaarden fchat,
En wijzen 't rijker deel op 't in te varen pad:
Zij streven in den loop den lauwer moedig tegen;
Zij offren later kroost hunn' ingewonnen zegen,
Zij leiden 't van hun spoor naar hooger standpunt op,
En eindlijk blinkt de prijs aan d'onbewolkten top.
Volmaking reikt de kroon, aan d'eindpaal toegewezen;
De nevel is verjaagd, de middagzon verrezen, (huld,
De ontsluitende aarde in 't licht, dat haar omstroomt, ge-
En 't raadsbesluit des gods, die ons bezielt, vervuld.

Hef op, heft op het hoofd, gij zaamgevloede scharen!
Gij voert dien zegen aan, waarop wij hopen en staren;
Gij voorbereidt dien dag, die, op uw beê gedaald,
Met ongekenden glans gewijder eeuw bestraalt:
Gij waardigt door uw les de menschheid tot dien luister.
Verblindings koopt gij vrij van de opgeworpen kluister;
Gij wekt haar' bangen slaap en leidt haar minzaam voort,
En

En wijst haar 't rijzend licht, dat in haar hollen boort;
Gij leert haar killig rif zijn zachte koestring smaken;
Gij kweekt de kiemen aan, die in zijn' gloed ontwaken;
Gij laaft den barren schoot met onbekrompen dronk,
En oogst een milde vrucht van d'uitgedorden tronk.
Het misdrijf beurt gij op, waar 't in zijn slijk moog' wroeten;
Gij dwingt het aan uw borst door schaamte alleen te boeten;
Gij tilt zijn stikziend oog den zwarten blinddoek af,
En 't aanschijn van de deugd verstrekt alleen zijn straf.
Geen roepstem vindt u doof voor de inspraak van uw eeden;
Beschaving en geluk zijn merken van uw schreden;
Zij schitteren om ons rond, den laster in 't gezigt,
En tuigen van uw doel en uw' vervulden pligt.
Wat wijsheid liet gij na, met eigen hand te kroonen?
Wat diepverscholen deugd vergat gij ooit te loonen?
Wat grootheid bleef u vreemd? en wie betwist u stout
Den onverzaakten rang, aan u alleen vertrouwd?
Geen aanval schrikt u af, waar de eer gebiedt te waken:
Gij daagt de gruwlen uit, die de afgrond op moog' braken,
En smoort het helsch gebroed, dat licht en luister schuwte,
In de opgegaarde gal, die 't naar uw glorie spuwt.
't Vooroordeel zweept gij voort met onverbeden roede;

Gij snoert zijn' open muil, die schuimbekt van zijn woede;
Gij grijpt zijn' dorren klaauw, die naar uw regten tast,
En legt het in zijn krocht aan eigen ketens vast,
Geen matheid luikt uw oog, geen rust verlokt uw zinnen:
Gij acht uw lauwwren niets, zoo lang er zijn te winnen;
Naijvrig op den roem, die nog uw eerkroon faalt,
Verlaat gij nooit een' strijd, dan als gij zegepraalt.
Wat opstijge om u heen, om hooger glans te omvatten,
Gij weet het eerst het nut van elken straal te schatten;
Gij peilt zijn waarde na en rolt zijn' luister bloot
En stroomt hem om u uit, gelouterd in uw' schoot.
Den zegen gaart gij op, van waar hij toe moog' vloeijen;
Gij doet hem, naar uw' wenk, den barsten grond besproeijen;
Gij reikt zijn' balssem rond en stort zijn laafnis af,
Tot daar de wanhoop gilt en omwroet in haar' draf.
Voor allen plengt ge in eens den volgeraapten horen;
Voor allen zaait gij heul in de omgeploegde voren;
Voor allen dauwt gij troost uit de opgeklaarde lucht,
En kweekt voor elk getij zijn bloemen en zijn vrucht.
Niet voller vloeit de bron, ter bergspitse afgevloten,
In 't gloeiend zandbed neêr op de afgedorde loten;
Niet anders dringt haar vloed de hardverdroogde kluut

Ge-

Gevoel en voedsel in en bloei en bloefem uit.

Zij fiert de vale korst met lagchend lenteloover;

Zij giet in elke baar een' milder oogst er over;

Zij sprenkelt geur en goud op 't eens ontheisterd veld,

En de omtrek zingt haar' lof, zoo ver haar ader welt.

DUO.

A.

Broeders, ziet gij ginds dien luister,
Ginds in 't naadrend vergezigt?

B.

't Was daar ginder doodsch en duister;
't Wordt daar ginder langzaam licht.

A en B.

Broeders, ja! de neven vlugten,
De ochtend treedt in glans ter baan;
De avond zinkt naar lager luchten:
De afgebeden dag breekt aan.

K O O R.

Ja, hij blinkt en lonkt ons tegen!
Schatert, broeders! juicht en looft!
Ja, hij lacht en dauwt van zegen,
Zegen op ons aller hoofd.

A R I A.

't Was de nacht van schrik en plagen,
Nacht van domheid en van waan,
Nacht, die de euvlen op deed staan,
En het licht, nog voor het dagen,
Eeuwen lang deed ondergaan.
't Is de dag, zoo lang gebeden,
De ochtend, die van zegen leekt,
Onverstand in de oogen steekt,
Kennis leidt tot reiner zeden
En geluk uit kennis kweekt.

R E.

RECITATIEF.

Daar klimt hij en schittert en vloeit uit de kinnen,

En spookfel en nevel verstuift en verzwindt.

Gezegend die ochtend, gezegend zijn klimmen!

o Broeders, ons leven begint.

QUARTET VAN JONGELINGEN.

A.

'k Moest door struik en distel dolen,

Tasten naar 't onzeker spoor.

B.

'k Zat in angst en rouw verscholen,

Schreijend met een' blinddoek voor.

C.

'k Wrong mij heen door mist en dampen:

'k Vond een' dieper doolhof weêr.

D.

'k Lag mij worstlend af te kampen,

'k Struikelde in een' maalstroom neêr.

KOOR VAN JONGELINGEN.

Afgedreven zijn die rampen:

Broeders, brengt uw' redders eer!

COUPLETTEN.

I.

Ja, die dag, die zon van zegen,

Doe uw' boezem sneller slaan!

Stroom' uw lof haar' luister tegen,

Menschenliefde stak haar aan.

Ze is voor u ten trans gestegen,

Ze is voor eeuwig opgegaan.

J U B E L Z A N G.

KOOR VAN JONGELINGEN.

Menschenliefde schonk dien zegen:

Biedt uw hart voor offer aan.

2

Vruchten zullen d' akker kroonen,

Waar die zon haar stralen schiep;

Welvaart zal op de aarde wonen:

Eens is 't onkruid uitgewied;

De oogsttijd zal de zaaiers loonen:

't Loon beschaamt hunn' arbeid niet.

KOOR VAN JONGELINGEN.

God moog' al hun deugd beloonen,

Onze klanken kunnen 't niet.

ALGEMEEN KOOR.

Schatert, broeders! paart uw zangen,

Juicht met dreunend handgeklap;

't Heilig uur is aangevangen,

't Lentefeest der wetenschap.

Paart uw harten, paart uw tongen,

Mengt uw stemmen, viert uw vreugd!

't Heilig licht is doorgedrongen,

De ochtendstraal van hooger deugd!

(boven!

Triomf! 't is feest, 't is vreugd! de lofzang stijgt naar
Wat adem heeft en stem, vangt juichend aan te loven.
Het vaderlandsche duin weërkaatst van oord tot oord
Den uitgestorten zang langs zee en oevers voort:
't Heeft lang den weêrgalm van ons zegelied gezwegen!
Een heugelijker lof rolt thans de baren tegen,
En doet haar' grammen god, verrezen op dien kreet,
Verbaasd naar Neêrland zien, dat nog van juichen weet.
Ja, 't heft den feestzang aan, zoo ver haar grenzen strekken;
't Laat andren thans de kruin met helden-eerloof dekken,
't Laat andren naar den staf, dien 'teens gezwaaid heeft, staan,
En biedt een' grootfcher borg voor de oude grootheid aan.
Het donderde eens haar wet, nooit straffeloos geschonden,
Euroop in 't angstig oor, uit duizend koopren monden;
Het schrijft haar' nabuurs thans, uit ons geheiligd koor,
Het voorbeeld en de les van deugd en wijsheid voor.
Wat laster spuwt onze eer zijn' zwadder dan in 't wezen?
Nog staat haar heilig merk met ouden glans te lezen,
Nog schittert zij ons aan en prent zich, onbevlekt,
Op 't onmiskenaar doel, waarheen ons uitzigt strekt:
Wij wischen hier den blaam, haar schendig aangewreven!

Laat

Laat tanen dan den roem , dien moed en krigsdeugd geven,
Wij staven , onverzeerd , wat voor den springvloed stort' ,
Dien ongeschonden roem , die niet bedolven wordt.
Laat zwijgen dan den lof , die eens heeft rondgeklonken ;
Laat schreijen dan , wien't lust , op 't oudergraf gezonken,
En rouwen om zijn' smaad met diepverflagen geest :
Met ons , met ons vereend , viert Neêrland juichend feest.
Om ons verheft zij 't hoofd hoogmoedig uit de baren ;
Aan ons hervraagt zij 't loof voor haar ontferde haren ,
Van ons herkrijgt zij 't regt , dat deugd en wijsheid wint,
En straalt , uit hooger licht , op nieuw haar haatren blind,

Ja , haar behoort de prijs , waarom wij voorwaart snellen !
Met haar beginn' de rang , dien wij der menschheid spellen.
Wat kinderlijke hand , die ooit haar' schat ontfloot ,
Vertrouwde niet hem 't eerst den moederlijken schoot ?
Stort uit , stort uit voor haar uw offers en uw gaven !
Van hier ontwel' de bron , die al wat dorst moet laven ;
En zij de kostbre cijns , dien gij der menschheid plengt ,
De kinderlijke kroon , die gij aan Neêrland brengt.
Voor haar , voor haar-alleen , de glorie , die wij winnen !
Wie 't vaderland vergeet , kan 't menschedom niet beminnen.

Van

Van hier de schaamle roem, die, tot belang verlaagd,
Den vaderlandschen lof niet op zijn vleuglen draagt:
Van hier 't eergierig hart, dat woekert voor zich zelve!
Sluit open, al wat leeft, de schatten, die wij delven,
Peil onbekrompen rond en tast den rijkdom door,
Maar Neêrland zij de dank voor 't uitgestort trezoor.
Gaart allen, gaart den oogst, dien ooit onze akkers droegen;
Verzaadt u aan de vrucht, waarom wij nijvrig zwoegen;
Verkwikt u in den glans, die uit den nevel straalt,
Maar Neêrland zij het loon, door ons verdient, betaald:
Voor haar, voor haar-alleen de lauwrên, die ons kroonen!
Dемоeder pronkt het schoonst met d'eerprijs van haar zonen!
Wie onzer rooft ontaard het fierfel, dat haar past,
En steekt aan haren dos niet al zijn paarlen vast?
Tooit allen, tooit haar op in rijker praalgewaden!
Zij schitter' in het goud van uw doorluchte daden;
Zij blik' van hooger troon met voller luister neêr...
Der menschheid zij het nut en 't vaderland zij de eer!

(aren?

Maar, welk een reiner gloed stroomt eensklaps mij in de
Wat glansen blinken rond, zoo ver mijn oogen staren?
Bedriegt me een vlugtig beeld? of daalt, uit hooger licht,

Een

Een heilig wezen neêr voor mijn verrukt gezigt?
Knielt, reijen! bidt en knielt, in eerbied opgetogen!
Geen wuftgewiekte droom beguichelt mij met logen:
De stralen fluiten los en wentlen uit hunn' schoot
Het hooggewaardigd beeld, in 't goud gezeteld, bloot.
Wat brengt gij, zaalge bô, dien we in den gloed ontdekken?
Ontsluier bij uw' glans uw afkomst en uw trekken:
Wat godheid zendt u neêr, tot luister van ons feest...?
o Wonder! reijen, juicht! 't is Nieuwenhuizens geest!
Stijg af, geliefde schim, ons allen dier en heilig!
Aan 't kinderlijke hart, o vader! daalt gij veilig.
Verlaat ge om ons uw' glans en slaat gij d'aanblik weêr,
Van 't hemelsch loon terug, op d'aardschen arbeid neêr?
Ja, zie nog eens uw kroost en zie zijne offers branden;
Zie 't ijvren in den dienst, dien 't opnam uit uw handen;
Zie 't waken voor uwe eer, nooit onverzoend beticht,
En strijden voor uw' roem door 't oefnen van zijn' pligt.
De feestzang onzer vreugd is 't loflied, dat we u zingen;
Voor u slechts rookt de geur op de outers, die we omringen;
En, zoo een enkle traan op 't heilig offer rolt,
Het is een parel meêr, die aan uw eerkroon stolt.
Ja, stort uw harten uit, gij, neêrgeknielde scharen!

Laat

Laat aller ziel en zucht hem juichend tegenvaren !
Vereent u om zijn' troon en zweert er onverdeeld ,
Op nieuw den eed van trouw aan zijn verheerlijkt beeld.
Hoor , vader ! hoor dien eed , dien we in uw aanschijn staven :
Ons outer zij verschopt , vertrapt onze offergaven ,
Geschandvlekt zij onze asch , gevloekt zij onze naam ,
Eer ooit uw schim verkleure en onzer ooit zich schaam' .
Geen loosverpeste damp zal hier zijn walmen spreiden ;
Geen dwaalspoor hier den voet door valsch gebloemt' verlei-
Ons onbeneveld oog , aan reiner licht gewoon , (den :
Veracht den ijdlén pronk van al 't bedrieglijk schoon.
De wijsheid zal ons doel naar eigen voorschrift reeglen ;
De deugd zal elken stap met eigen hand bezeeglen ;
De lauwer , die ons wacht en bui noch bliksem ducht ,
Zal tot ons jongst geslacht belommren met zijn vrucht ;
Verlichting zal haar' glans uit onzen tempel stralen ;
't Geluk zal uit haar' schoot op 't hopen d' menschedom dalen ;
Volmaking zal den prijs doen schitteren van haar' troon :
Zoo waarlijk draag' ons hoofd in de eeuwigheid haar kroon !

ARIA.

Slaat rustig rond de starende oogen ,

Het uitzigt stroomt van glans ;

Wij mogen 't hoofd met eer verhoogen :

Ons is de zegekrans !

Laat elders hoop en uitkomst falen ,

En taan' het schoonst verschiet ,

Waar deugd en wijsheid zegepralen ,

Daar dort de loover niet.

K O O R.

Waar deugd en wijsheid de eerkroon vragen ,

Daar is de zege wis.

Wij mogen , wij , die eerkroon dragen ,

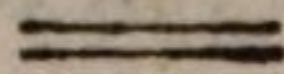
Die onverwelkbaar is.

Verwinnaars ! zwiert de glorievanen

En fiert den schedeltop :

Uw lauwwren blinken niet van tranen ,

Gods zegen glanst er op.

HERMAN DE RUITER.

Waar Maas en Waal te zamen spoelt
En Gorkum rijst van ver,
Daar heft zich op den linker zoom
En spiegelt in den breeden stroom
Een flot van eeuwen her.

't Is Loevestein. — 't Is Loevestein,
Waarvan de wereld sprak;
Door wal en schans en vestingwerk
't Rameijen van den krijg te sterk,
Maar huwlijkstrouw te zwak.

Daar is een dapper stuk gebeurd,
Waar menig pen van schreef,
Toen Flips zijn gruwzaam rijksbelang
Door marteltuig en zieledwang
Nog onbeteugeld steef.

Daar is een dapper stuk gebeurd,
Gebeurd voor jaar en dag,
Toen Alva nog het krimpens land
Bezocht en sloeg met moord en brand,
En 't lagchend rooken zag.

„Dat lij ik niet, bij God niet! neen!”

Riep Ruiter luidkeels uit:

„'t Gedrogt, waar jong en oud van beeft,

„Dat strop en zwaard voor wetten geeft,

„Maakt mij niet weerloos buit!

„Hij zwelg' aan mij, de Spaansche beul,

„Een' bittren beker bloed!

„Het heug' hem als zijn klauw mij vat,

„En schoon mijn kracht in duigen spatt',

„Hij sidder' van mijn' moed!”

Hij

Hij zegt, en grijpt een monnikskap
En dekt het zwanger brein,
En wapent zich met roer en zwaard,
En rept zich door den Bommelwaard,
En klopt aan Loevestein.

„Doet op, mijn Spaansche broeders, op!
„U dreigt een loos verraad:
„Te zwak, bij ontijd en bij nacht,
„Te zwak, o slotvoogd! is uw wacht:
„Ik breng u raad en daad.”

Men schuift de zware grendels los,
En opent op zijn stem,
En ijlings ploft, aan wederskant,
De slotvoogd met zijn wacht in 't zand,
En Loevestein is hem.

Hij nestelt zich in 't eenzaam fort,
En waakt op muur en wal,
En zamelt zich, door wenk en roep,
Een' kleinen, maar te stouter troep,
Nauw twintig man in tal.

„ Nu krijgt de beul het flot niet weêr,
„ Met al zijn Spaansch gespuis!
„ Nu krijgt de beul het flot niet weêr,
„ Of ploff' het op mijn' kop ter neêr
„ En zoek' mij op in 't gruis!”

Dus spreek en slaaft en slooft hij voort,
En zwoegt aan gracht en schans,
En scheurt het Spaansche vaandel door,
En hijscht Oranjes vlag er voor
En waait haar uit den trans.

Maar Alva hoort nog pas die maar,
Of vliegt in vlam en vier:

„ Op, knechten, breekt er fluks op los,
„ En sleurt mij aan den staart van 't ros
„ Dien dollen muitling hier!

„ Hij sterv', geleëbraakt voor mijn oog,
„ En stikke in 't schuldig bloed,
„ En leer', genageld aan 't schavot,
„ Dat wie met Alva eenmaal spot,
„ Niet andermaal het doet.”

Drie-

Driehonderd knechten breken los,

En stuiven in galop,

En rennen, met gezweepten draf,

Op slot en vesting regt toe af,

En stooten er den kop.

„Terug! wie 't leven lief heeft, keer':

„Hier wacht de dood u af!

„Terug!” roept hun de Ruiter toe,

„Of zijt gij 't leven zat en moe,

„Treedt nader dan uw graf.”

Men antwoordt hem met kruid en lood,

Uit roer en tromp gebraakt,

En beukt met mokers en houweel

De muren krank van 't oud kasteel,

Dat alles schudt en kraakt.

Maar 't wederantwoord baldert los,

En geeft een kloek bescheid,

En dunt geducht met slag en schot

De keurbloem van 't Castiliesch rot

Door treflijk feit op feit.

De stormbok ramt intusfchen door,
En 't grof gefchut speelt voort,
En brijzelt met vernielend vuur
Een wijde bres in wal en muur,
En spaandert post en poort.

Maar Ruiter ftopt die breuken digt
Met eigen lijf alleen,
En ftuit, als op een' vaster wal,
Den vloed van 't overmagtig tal,
Die wegfpat om hem heen.

Intusfchen woelt aan de andre zij
Een ander deel van 't rot,
En heeft, terwijl hij elders vecht,
De stormleer aan den muur gehecht
En ftroomt op eens in 't flot.

Maar Ruiter zwenkt en fcheurt zich voort,
En kookt verwoed en wild,
En vaart, met blikken ftrak en hol,
Van gal en wrok en wrake dol,
Het Spaansch gefpuis in 't fchild.

Hij

Hij werpt er zich ontzind op los

En stuit het aan den trap;

En maakt zich post en plaats ten nut,

En schoort zich vast aan stijl en stut,

En zet in eens zich fchrap.

Hij zwiert zijn vreeslijk treffend zwaard

Met beî zijn vuisten rond,

En zwaait en slingert heen en weêr,

En bliksemt al wat nadert neêr,

Vermalen en verwond.

Ontzet van 't ongehoord bedrijf,

Staat alles bleek van schrik,

En ducht, van dubbele vrees vervaard,

Het vonklen van zijn vlammeud zwaard

En 't weêrlicht van zijn' blik.

Maar eensklaps dringt de drom zich op,

Het kost dan wat het kost,

En stuwt zich met vereend geweld,

En schokt en overstelt den held

En wrikt hem uit zijn' post.

Hij vecht nogtans en woelt en weert
En houwt en treft en klooft,
Tot dat op eens zijn zwaaijend zwaard,
Door duizend slagen botgeschaard,
Hem stukkend vliegt om 't hoofd.

Hij wijkt en vindt geen uitkomst meer,
Maar neemt een kort besluit;
Hij wijkt, en grijpt een gloënde lont,
En vlamt ze driewerf om en rond,
En werpt ze neêr in 't kruid.

't Vat vuur en kraakt en barst en slaat
En gruiet het hechtst arduin,
En hagelt neêr op huid en kop,
En vliegt met vriend en vijand op,
En graaft ze zaam in 't puin.

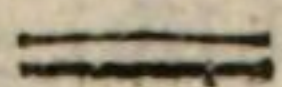
Die donder floeg verschriklijk neêr
Op Alvaas overmoed,
En sloorde hem in 't helsch vermaak,
Terwijl hij zat en zon op wraak,
En wetten schreef met bloed.

Men

Men graaft nogtans de Ruiters kop
Uit gruis en beenders bloot,
En spijkert, naar des bloedhonds last,
Aan 't galgenhout zijn' schedel vast,
Ten afschuw na zijn' dood.

Intusfchen rees het standbeeld op,
Tot Alvaas eer gesticht,
En wees, uit trotsch metaal gewrocht,
Den weidschen rang van 't wangedrogt
Aan elks verbaasd gezigt.

Maar niet te min, voor 't Hollandsch har
Misleid door schimp noch praal,
Om 't even wat het oog aanschouwt,
Rees Alva op aan 't galgenhout,
En Ruiter in 't metaal.

OP DE OOGEN
VAN MIJN
JONGSTE ZOONTJE.

Zeg eens zuiver, looze guit!
Wat toch kijkt u de oogjes uit?
Goochelaar, biecht op uw treken:
Zeg mij hoe uw blikken spreken,
Spreken, schoon gij 't mondje fluit?
Zeg het, jongen! zonder logen,
Wat toch zit er in uw oogen?

Zie

Zie, zoo ras de gaauwdief plaagt,
 Hoe dat oogje vrijt en vraagt,
 En door duizend tooverblikken,
 Die mij ziel en zin verftrikken,
 Afdwingt wat zijn' lust behaagt:
 Guit, wat hebt gij ingezogen,
 Om te woekren met uw oogen?

Zie, zoo ras hij krijt en treurt,
 Hoe hij de oogjes biddend beurt,
 Die zijn' nood zoo droevig klagen,
 En om troost en deernis vragen,
 Dat mij 't hart van rouw verscheurt:
 Jongen, ja, ik ben bewogen:
 Hoe toch roert gij met uw oogen?

Maar zoo ras de stoutert stoeit,
 Let eens hoe dat oogje gloeit,
 En uit elken trek van 't wezen
 't Vrolijk zieltje geeft te lezen,
 Dat van blijdschap overvloeit:
 Zeg het, jongen! ongelogen,
 Wat toch lacht er uit uw oogen?

Zie

Zie, zoo ras de fleemer vleit,
Hoe zijn kindfche teederheid,
Als met duizend liefdelonken,
Die mij 't hijgend hart ontvonken,
Duizend zoete woordjes zeit:
Guit, gij maakt mij opgetogen!
Hoe toch koost gij met uw oogen?

Maar, wat vraag ik naar den vond:
Jongen, 'k heb de list doorgrond;
'k Weet het, door wat looze treken
Al uw ftoute blikken fpreken,
Of gij elke taal verftondt;
't Is geen wonder dat zij 't mogen,
Want uw ziel zit in uw oogen.

D E
E E R S T E S T A P.

O p den kruisweg van het leven
Is zoo ligt een valsche tred,
Vrienden, in den grond gezet,
Die er nooit wordt uitgewreven;
Is zoo ligt een stap gedaan,
Die ons nooit terug laat gaan.

o Wat zijt gij hoog te schatten,
Lesjes, die de wijsheid vond,
Spreukjes in den vadermond,
Waar ik een van op wil vatten,
Spreukje, zoo vol eigenschap:
Wacht u voor den eersten stap.

'k Heb

'k Heb zoo vele struikelaren,
Vrienden, op mijn' togt ontmoet,
Die den eens geglipten voet
Langer niet meer meester waren;
Wien zoo ligt een tweede pas
En zoo zwaar het keeren was.

'k Zag er op de flibbergronden,
Die, verzakt in dras en slijk,
De armen strekten naar een wijk,
Maar den weg niet wedervonden;
Wien te deerlijk werd beduid,
Wat het spreukjen in zich fluit.

'k Wil het daarom u herhalen,
't Spreukje, zoo vol geest en zin;
Daarom flaat geen zijpad in,
Dat zoo ligt ons af laat dwalen:
Loop' hij ook door struik en heg,
Vrienden, houdt den regten weg.

Moog-

Mooglijk staat een roos te kleuren
Op den rand van 't open graf:
Gaat niet op haar' wafem af:
Doodlijk zijn welligt de geuren;
Mooglijk, naar de bloem gebukt,
Stort gij neder als gij plukt.

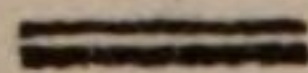
Somtijds staat een doolhof open,
Die zoo lagchend lokt en trekt,
Maar zoo loos zijn kronkels dekt,
Die door duizend distels loopen:
Wie tot eenen stap besluit,
Keert niet dan gescheurd er uit.

Lieflijk kabblen foms de baren,
Waar een draaikolk onder boort:
Arme, zet geen' voet meer voort
Tot bedachtloos spelevaren!
Och, gij bragt uw ranke buis
Nimmer zonder schipbreuk t'huis!

'k Heb dien doolhof langs gestrompeld;
'k Ben dien kolk van ver genaakt;
'k Vond er in den strik gehaakt,
'k Zag er in den poel gedompeld:
Geenen vroeg ik rekenfchap,
Of hij noemde d'eerften ftap.

Daarom, vrienden! meet uw treden;
Zet geen zijpas ooit zoo vlug;
Houdt den eerften ftap terug
Tot vermijding van den tweeden;
Wie den eenen voet verplaatst,
Zet zoo ligt er d'andren naast.

Daarom, lieve reisgenooten!
Plukt niet ieder lokkend kruid;
Zet dien eerften ftap niet uit:
Duizend houdt hij ingefloten:
Als gij d'eerften uit laat gaan,
Volgen de andren achter aan.

A A N M I J N E

K I N D E R E N.

Moeder heeft mij soms verweten,
Schoon zoo vleijende en zoo zacht,
Dat ik de eenen heb gedacht,
Dat ik de andren heb vergeten,
En voor ieder, op zijn beurt,
Niet een toontje heb geneurd,
Dat verwijt zij opgeheven!
Nadert, lieven, paar aan paar;
't Geldt u allen, al te gaar;
Komt mij hand aan hand omgeven;
Vader trilt zijn liefste snaar,
En wie zou niet, wie niet kwelen,
Wie niet liefst van vrouw en kind,
Die hen heeft en die hen mint,

En de dichtluit weet te spelen?

o Wie niet voor hen haar snaart,

Is noch een noch ander waard.

Treê dan voorwaarts, kom dan nader,

Wilde jongen, geef dan acht,

Die den zoeten naam van vader

't Eerst mij hebt in huis gebragt;

Die, al rijzende op de teenen,

En op tien jaar levens stout,

Reeds van al mijn lieve kleenen

U voor hoofd en meester houdt! —

Treê dan nader, lieve tweede,

Bloempje, reeds zoo schoon gehuld,

Waarmeê moeders hartebede

Door den hemel werd vervuld!

Meisje, dat zoo zacht van trekken,

Met uw' broeders aard in strijd,

Zoo bekoorlijk weet te ontdekken

Van wat zoeter helft gij zijt! —

Kom dan nader, hoor mijn toontjes,

Vlugge derde, kom vooraan,

Met

Met de gulheid op uw koontjes,

Die zoo blij te blozen staan!

Lieve, die zoo regt onnoozel,

Maar zoo hartlijk en zoo rond,

Mij de ziel door uw gekozel

Weet te kleven aan uw' mond. —

Zet dan voort uw kleine treedjes,

Lieve vierde, stap uw best,

Reeds zoo net van lijf en leedjes,

Schoon met tranen lang gelescht;

Die ik naauwlijks mogt verwerven,

Mogt omhelzen in mijn vreugd,

Of uw zusje weg zag sterven,

Dat mij nog zoo bitter heugt! —

Waggel voort dan aan mijn kniën,

Lieve vijfde, kom vooruit,

Die uw zusjes, met haar driën,

In een tweetal broeders sluit;

Plantje, dat niet uit kost groeijen,

Schoon zoo zorglijk opgekweekt,

Maar te blijder nu gaat bloeijen

En het hoofdje boven steekt! —

Voedster, geef ook, geef mijn' laatste,

Geef mijn' lieven naamgenoot,

Dien de ramp te ras verplaatste

Van den zachten moederschoot!

Arme, ja! met regt bekreten,

Schaapjen, in uw eerste wol,

Van de moederborst gereten,

Die voor u niet langer zwol;

Die voor u niet langer vloeide,

Maar ontzegd werd als een straf,

Toen de koorts er binnen gloeide

En u gif te drinken gaf;

Toen de bliksem werd geheven,

Dien mijn wanhoop nog verbad,

Maar bijna was neêrgedreven

Op het dierbaarst dat ik had...

Doch komt allen, komt mij nader,

Schaart u, lieven, hand aan hand;

Komt omringt en hoort naar vader,

Die zijn liefste snaren spant.

Vader zal u toontjes zingen,

Toontjes, waar zijn ziel in leeft,

Toont-

Toontjes, die aan 't hart ontspringen
En waar kunst geen deel aan heeft.

Wilt gij 't weten, lieve panden,
Die zoo vrolijk mij omringt,
En mij kleeft aan hals en handen
En op beï mijn kniën dringt!

Wilt gij 't weten, wilt gij 't hooren,
Waar mijn hoop alleen aan hangt,
Wat mijn wensch heeft uitgekoren,
Wat mijn beë van God verlangt?

Wilt gij 't kennen, wilt gij 't leeren,
Waar mijn uitzigt en mijn doel
Zich gereikhalsd henen keeren
Met een nooit verdeeld gevoel?

Wilt ge u 't hebben voorgezongen,
Lieven, zoo gij 't vatten kunt,
Waar mijn wenschen, zaamgedrongen,
Stroomen in een eenig punt?

Wilt gij 't hebben aangeheven,
Vraagt gij 't in uw stameltaal,
Tot wat prijs mij 't lust te leven,

Tot wat einde ik ademhaal?
'k Zal het schetsen in mijn zangen,
Spelen, zoo die greep gelukt,
Wat een traan reeds op mijn wangen —
Reeds een zucht heeft uitgedrukt.
o Dat haken, o dat pogen,
't Hijken van dien bangen dorst,
Ieder aanblik van mijn oogen,
Ieder adem van mijn borst;
Al dat hopen, al dat vreezen,
Al dat uitzien om mij heen...
Och, voor wie zou 't anders wezen,
Lieven, dan voor u alleen?
Tuig het, God, wien 't is gebleken!
Of ik ooit, wat gunst ik bad,
Voor mijzelven wist te smeeken,
Sinds ik vrouw en kinders had;
Tuig het, God, die ziel en zinnen
Met een' enklen blik doorgrondt!
Wat mijn boezem kweekt van binnen,
Wat Uw blik er binnen vond:
Tuig het, dat ik lust en leven,

Vreugd

Vreugd en vrees en hoop en smart,
Beurtlings alles prijs kon geven
Aan 't gevoel van 't vaderhart;
Dat ik lust en drift kon toomen,
Zucht en neiging heb verzaakt,
En uit al mijn zoete droomen
Voor mijn kindren ben ontwaakt.
Tuig, dat ik met wil en weten,
Elk gemis in dank getroost,
Mij zoo dikwijls heb vergeten,
Om te denken aan mijn kroost.
Mij vergeten? — En wat vader,
Dien het hart inwendig gloeit,
Kent een enkle levensader,
Die niet uit zijn kindren vloeit?
En waar ligt hij, waar te zwelgen,
Door zijn diersch genot gestreeld,
Die de liefde tot zijn telgen
Nog met andre driften deelt?
En waar ligt hij, waar gezonken,
Voor zijn kroost zoo koel en koud,
Die het aanzijn 't heeft geschonken,

En 't één hartstogt achterhoudt?
En waat mag de ontmenschte waren,
Die niet diep, niet innig voelt,
Dat het bloed uit 's vaders aren
Om het hart der kinders woelt;
Dat de vonk, hem ingedreven,
In hun ziel te vlammen staat,
En de polslag van hun leven
In zijn' eigen boezem slaat?
Dat gevoel ik, dat gedurig,
Dat voor alles, dat alleen
Even teeder, even vurig,
Door genot en lijden heen;
Dat gevoel ik, als de schimmen,
Door mijn mijmring voortgeteeld;
Dreigend in 't vooruitzicht klimmen,
Zwart en aaklig afgebeeld;
Dat gevoel ik, als de morgen,
In den dos der hoop getooid,
Weer het donker floers der zorgen
Met een lagchend licht bestrooit;
Dat gevoel ik, dat bestendig,

Als mijn arm u vaster boeit,
En mijn hart zoo klopt inwendig,
En mijn bloed zoo driftig vloeit;
Als het staaflen van uw lippen,
Aan mijn wangen vastgekleefd,
Reeds een straaltjen uit laat glippen,
Dat uw' geest te raden geeft;
Als mijn boezem, digt besprongen,
Teêr getroeteld en gekust,
Van mijn kindren volgedrongen,
Gloeit en wegsmelt in zijn' lust;
Als uw armpjes mij omringen
En me uw hartjes opengaan...
o Dan voel ik, lievelingen!
Dat we elkander nabestaan;
o Dan voel ik, dan omvadend,
Dan gekozeld en gestreeld,
Dat de ziel, die in mij ademt,
Met mijn kindren is gedeeld;
Dan gevoel ik, dan verzonken,
Dan verdiept in 't volst genot,
Hooger drift in 't hart ontvonken,

Uitgestort in lof aan God;
Dan, verloren in uw midden,
En mijzelve om u ontrukkt,
Poog ik vurig Hem te bidden,
Met mijn kroost aan 't hart gedrukt;
'k Poog te bidden om Zijn' zegen,
Om Zijn toezigt op mijn doel,
Maar ik reik Hem de armen tegen
Met een spraakloos zielsgevoel;
'k Poog een' wensch tot Hem te wagen,
Die mijn' boezem ruimte geeft:
Maar geen klanken kunnen vragen,
Wat het hart te vragen heeft;
'k Poog te staamlen en te smeeken
En te snikken overluid,
Maar alleen de traan kan spreken,
Die mijn lippen zamenfluit.

D E

J A A R G E T I J D E N.

L E N T E.

Kom, Corinna! kom ter hulp;
Dragen wij den velddisch buiten;
Ijlen we uit onze enge stulp:
Hoor! de vooglen gaan aan 't fluiten,
Kom, Corinna! beur het oog,
Kom herleven en genieten;
Wisch het laatste traantje droog,
Want de beekjes zijn aan 't vlieten,
Treur niet langer: alles lacht,
Alles dartelt in de struiken;
Tooi u in de hoogtijdsdragt,
Want de bloempjes gaan ontluiken.
Kom, Corinna! kom naar 't veld;
Ginds verstuiven buy en vlagen,

't Zui-

't Zuiderkoeltje zwoegt en zwelt,
't Herdersuurtje heeft geslagen,
't Hoogfeest heeft zich ingesteld.
Welkom in de ontdooide dalen,
Welkom, lente! duizendmalen,
Welkom uit den fluimerdood!
Welkom, duizend dartle kruidjes,
Teedre halmen, tengre spruitjes,
Wiegende op den moederschoot!
Welkom in de ontloken dreven,
Sierfel van mijn lenteleven,
Welkom aan mijn stroomend hart!
Zie, hoe uit het zwanger knopje
't Blaadje zijn gekronkeld topje
Reeds ontwentelt en ontwart;
Zie, hoe langs de slingerpaadjes,
Reeds de schaduw van de blaadjes
Wemelt met een breeder zwart;
Zie, hoe duizend wondre plantjes
't Hoofdje worstlen uit de zandjes
En het stooten aan uw' voet;
Zie, hoe Zefirs speelziek fluitje

Reeds

Reeds der bloemen tierig spruitje
Op het struikje dansen doet.
Welkom, welkom, duizendtallen,
Dek en dos van hof en haag!
Zijt gij uit de lucht gevallen
In een digte regenvlaag?
Welkom, welkom, duizend kleuren,
Tij en vloed van gloed en geuren,
Lot en loovers duizendvoud!
Welkom, stroom van hemelstralen,
Die vallei en veld bemalen
En besprenklen met hun goud!
Voel, Corinna! hoe, in 't gloeijen,
't Licht zijn' glans in 't hart laat vloeijen,
En den boezem lenig smelt;
Zie, hoe weêr zijn tooverlonken
De uitgekwijlnde kracht ontvonken,
Die natuur in de aadren welt;
Zie, hoe 't, spiegkend in de plasjes,
Van de natbedauwde grasjes
De opgetaste traantjes lekt;
Zie, hoe 't, in 't verkwikkend blaken,

Lach-

Lachjes op de blijde kaken

Van het welig loover dekt.

Alles tooit zich, waar wij treden;

Ieder straaltje schiet beneden

Nieuwen luister van omhoog;

Rijker fiert zich elke morgen:

Wat nog gistren was verborgen

Schittert heden voor ons oog;

Zie! wat voller bui van bloemen,

Niet bij tint noch tal te noemen,

Is op de akkers leêg gestort!

Zie! de wit besneeuwde twijgen,

Die van bloefem nederzijgen,

Schieten plaats er voor te kort!

o Reeds lacht een oogst van zegen

Uit dien purpren dos ons tegen,

Die in gaard en dreven gloort;

Reeds beloven al die blaadjes

Ons de vruchten van de zaadjes:

Lieve bloefems! houdt uw woord,

Ja, natuur ontrolt haar gerven,

En stort al wat ze ons deed derven,

Thans

Thans verdubbeld op ons neêr:
Och, zij schein vergrijsd te sterven,
En verjongd herleeft zij weêr.
Laat uw oogje rondom dwalen,
Laat het rijzen, laat het dalen
En verbazen, waar het viel;
Dring die duizend wondren binnen,
En verdool er met de zinnen
En geniet er met de ziel.
Kom, Corinna! laat ons loven,
Laat ons juichen uit het stof;
Al die luister daalt van boven:
Beur naar boven lied en lof.
Kom, Corinna! laat ons streelen,
Laat ons strooken in het groen,
Even als in gindsche abeelen
Duizend dartle vogels doen.
Laat ons loven, laat ons minnen:
Lof en liefde gloeijen rond;
't Eigen vuur vloeit alles binnen:
De aarde spreidt haar looverspond.
Alles hijgt, van weelde dronken;

't Bloed doorstroomt ons overhaast;
Heel de schepping voelt de vonken,
Die natuur in vlamme blaast.
Kom, Corinna! laat ons kozen,
Kusfend kleven hand in hand:
Liefde fiert het veld met rozen,
En beschildert bloem en plant;
Liefde tooverd licht uit duister,
Geeft het schoon een' hooger gloed;
En zijn aanblik is de luister,
Die de lente pronken doet.

Z O M E R.

Voel, Corinna! welk een vuur
Gloeit in de aadren der natuur!
Zie haar zwoegen, zie haar smachten:
Och, ze is uitgeput van krachten,
En bekoopt haar schoonheid duur.
Help! ter hulp! zij zal 't befterven!
Zie haar fierfels, zie haar verwen,
Zie hoe bleek haar blos verfchoot...
Och, zij is in barensnood.
Voel het drukkend luchtruim gloeijen,
Dat zijn walmen zamenpakt;
Zie hoe beemd en bosch verfchroeijen,
En het laauwe vlietje zakt.
Waar gevloden, waar gefcholen?

De aarde blakert, waar wij dolen,
Loodzwaar weegt de hemel neêr.

Hoe nog de uren afgemeten?

De ochtend was den slaap vergeten,
De avond weet zijn' tijd niet meer.

Ginds verdwalen geit en schapen;

Hond en herder ligt te slapen,

Moê en magtloos uitgestrekt;

't Herdersmeisje zit te hijgen,

En vergeet het snoer te rijgen,

Door haar' boezem losgerekt.

Weg, Corinna, weg die lonken,

Weg die blikken, weg die blos:

Wilt ge een' feller gloed ontvonken?

Dartle, laat mijn lippen los.

Alles zwoegt en zwijgt neêrslagtig;

Jeugd en liefde kwijnt onmagtig,

En verftikt in de enge borst;

Nergens fluitjes, nergens rietjes!

De echo wederkaatst geen liedjes,

Slechts de krekel schreeuwt van dorst.

Kruid en heester hangt bezweken,

Struik en stengel neêrgedrukt;
't Loover schijnt om hulp te smeeken,
Met het hoofd in 't stof gebukt.
Kom, Corinna! stort uw beden:
De aarde scheurt zich op van smart;
Ieder zandje, waar wij treden,
Brandt haar als een vonk op 't hart.
Kniel ter neder, slaak uw klagten;
Heel de schepping bidt en zucht:
Zie haar zwoegen, zie haar smachten
Naar verkwikking en naar lucht.
Maar wat roert zich? Stil en luister!
Ritselt ginder niet een blad?
Wordt het zwerk daar ginds niet duister?
Valt daar niet een droppel nat?
Stil toch! voelt gij 't? ja, 't is regen!
Ja, de hemel leekt van zegen!
Hef den dank en 't hart omhoog!
Ja, 't is regen! Lieve droppen!
Net en sprenkelt bloem en knoppen,
En wischt aller tranen droog. —
Hoor dien goudstroom, hoor hem vloeljen,

Hoor hem 't ruifchend bosch besproeijen ,

Klettren in den lagen vliet ;

Hoor! de donder schokt de dalen!

Blakert, lieve bliksemstralen!

Maar verdroogt de dropjes niet.

Zie! zoo ver zij nederplasfen ,

En vergasten op een' dronk ,

Schijnt het loof zich groen te waschen ,

Dat verkleurd hing aan den tronk ;

Zie! de dorgeschroeide gronden ,

Die van dorst te krimpen staan ,

Vangen ze op met open monden ,

En verkwikken 't hart er aan.

Zie! waarheen wij de oogen strekken ,

Reiken over haag en heg ,

Schuilt het veld zijn naakte vlekken

In een' vloed van bloemen weg.

Waar de middag, uit den hoogen ,

Op het slijk der vlieten keek ,

Spiegelt weêr de zon haar oogen

In het water van de beek.

Zie! zij doet haar vlugtende uren

Nog

Nog verwijlen in hun vaart,
En haar dagreis langer duren,
Om den luister af te gluren,
Dien zij uitstort over de aard.
Riek, Corinna! riek, wat geuren
Zich uit kruid en kelken beuren,
Golgen over de akkerklont;
Zie hoe vlek en velden tieren!
Zou natuur haar' hoogtijd vieren
In den stillen avondstond?
Rust en vrede dauwen neder,
En omgeven 't geurig woud;
't Schuw gevogelt' strijkt de veder,
En verroert zich weêr in 't hout.
Heel de veldjeugd schoolt te zamen;
Heel de schepping gloeit van lust;
Voel den hemel ruimer amen,
Nu hij de aarde in fluimer kust.
Kom, Corinna! kom genieten:
't Glanzig maantje klimt omhoog;
Kom, en laat de traantjes vlieten,
Die 't gevoel ons drijft in 't oog.

't Rollend lied der nachtegaleu

Roert en slingert ziel en zin;

Ieder adem, dien wij halen,

Stroomt ons reiner aandrift in.

Kom en huk in 't loof der boomen,

Dat aan de oevers overhelt;

Kom in 't groen u zalig droomen,

Aan mijn' boezem vastgekneeld.

Kom, Corinna! laat ons blaken,

Kusfen 't hijgend hart in gloed:

Liefde leert verdubbeld smaken,

Wat natuur genieten doet;

Liefde doet haar wondren pralen,

Flonkren van zijn' tooverlach;

Schittren doet hij star en stralen,

En een' schooner avond dalen,

Na den heeten zomerdag.

H E R F S T.

Voel den hemel op ons hoofd
Reeds zijn' kouden adem lozen;
Laat ons op dit plekje poozen,
Waar een handvol kwijnend ooft
Nog der windvlaag bleef ontroofd.
Kom, Corinna! zit ter neder,
Waar die laatste struiken staan;
Sla uw blikken heen en weder:
Reik het veld uw afscheid aan.
't Licht te treuren, 't licht verslagen,
En verlaten van 't gehucht;
Och, het schijnt den roof te klagen,
Waar de storm mee henen vlugt.
Zie! daar stuift het, weggereten,

't Laatste sierfel, dat er wast:
Ginder tuimlend omgesmeten,
Elders dwarlend zaamgetast.
Zie! de neêrgeworpen bladen
Hoogen de overplaste paden,
Waar het kruid verdronken ligt;
Voel! de gure najaarsregen
Giert ons uit het noorden tegen:
Lieve! dek uw' boezem digt.
Glans en luister dreigt te smoren,
Eer de woudklok avond slaat.
Heeft de hemel 't licht verloren,
Dat zijn blik zoo somber staat?
Loom en lustloos neêrgebogen,
Kruipt en kwijnt de trage dag;
Vaakrig ziet hij rond uit de oogen,
Met een' halfgedwongen lach;
Magtloos poogt hij 't hoofd te tillen,
Dat van gloed noch glanzen bloost,
En beproeft een' blik te spillen,
Die de treurige aarde troost.
o Mistrouw die valsche stralen,

Die

Die het waatrig zonlicht schiet:
Zie! waar ginds die neveln dwalen,
Siddren weêr de ontroerde dalen,
Die gij weerloos plondren ziet.
Zie! waar ginds die stormen pakken
En zich vormen voor ons oog,
Tilt het woud zijn naakte takken
Om ontferming naar omhoog.
Hoor! de losgeborsten rukken
Teistren kuif en kruin aan stukken,
En verhavnen bosch en dreef;
Waar wij de oogen reiken kunnen,
Zien wij 't laatste loof verdunnen,
Dat verstorven hangen bleef.
En, gij schoonste gaard van allen,
Waar de wijnrank welig wast!
Laat gij ook uw bladers vallen?
Houd ze nog een weinig vast.
Ijdel wenschen, ijdel staren!
Langer wiegen bloem noch blaren,
Waar de jeugd te kozen zat.
Waar de schaduw nog te vinden,

Die

Die de twijgen van de linden

Plag te fchildren op ons pad?

Lust en leven zijn verdwenen,

En vergeten zang en spel!

Vlugt en vogels vloden henen,

En verftomden in 't vaarwel.

Stil! wat dreunt daar door de hagen?

't Is een fchot. Corinna, kom:

De adel is in 't woud aan 't jagen:

Kom! de roof beraamt zijn lagen:

Vlugten wij naar 't vlek weerom.

Zie! daar fluiven uit hun kloven

Duizend vogels op naar boven,

Siddrend uit hunn' flaap gewekt;

Jager! spaar die vlugtelingen,

Die der lente welkom zingen,

Als de winter huiswaarts trekt.

Kom, Corinna! toef niet langer;

Hoor: de hagel klettert neêr;

't Eenzaam woud heeft thans geen' zanger,

Thans het veld geen bloemen meer.

Maar wat deert u? maar wat draalt ge,

Waar

Waar die streek zoo welig stond?
Maar wat hijgend zuchtje haalt ge,
En ziet bosch en beemden rond?
Och, wat hangt gij, diepverflagen,
Aan het schrikbeeld van een' droom,
En gelijkt uw levensdagen
Bij de bladers van den boom?
Laat dat ijdel spookfel varen,
Waar gij veel te vroeg voor beeft;
Laat verdorren bloem en blaren:
Smaken we in de lentejaren,
Wat de herfst te schenken heeft.
Laat de stormen buiten zuchten,
En door tak en toppen slaan:
Binnen zijn de najaarsvruchten,
Binnen gloeit de druif ons aan.
Laat het drasfig veld verzakken,
En verdrinken dreef en dal:]
Binnen zijn de drooge takken,
Waar het vuur van kraken zal.
Laat den dag zijn aanbraak schorten,
Die naar sneller afreis kwijnt:

Lief-

Liefde zal ons d'avond korten,

Als het fcheemrig lampje fchijnt.

Kom genieten, kom vergeten,

Kom naar binnen: alles fchuilt;

Liefde zal ons welkom heeten,

En, aan d'eigen haard gezeten,

Lagchen als het buiten huilt.

Liefde leert ons willig derven

Voor 't genieten van zijn loon!

Laat natuur van rouw befterven,

Liefde legt zijn tooververwen,

En kleurt weêr de fchepping fchoon.

W I N T E R.

Durft gij 't kluisjen opensluiten,
Lieve, schoon de sneeuwvlok stuift?
Steekt gij 't lagchend hoofdje buiten,
Schoon natuur zich treurig huift?
Wilt gij, durft gij de akkers naken,
Waar het woud te grijzen staat?
Zoekt gij nog de veldvermaken,
Waar de schrik zijn tenten slaat?
Zoek niet langer: 't is te spade;
Niets ontwong zich aan 't geweld;
Schoon noch fierfel vond genade,
En de winter hield het veld.
Hoor hem razen, voel hem snerpen,
Zie hem rijm en kegel werpen,

Hoor

Hoor hem gieren door de streek,
Hoor hem fluiten door de biesen,
Waar de schalke koeltjes bliezen,
Toen gij spiegelde in de beek.
Zie het stroompje, waar gij plaste,
Waar ge uw voetjes blanker waschte,
Koelde van den zomergloed:
't Is gevoelloos, 't is onwillig,
Voor uw drukjes onverschillig
En gesloten voor uw' voet.
Voor de schaatrend schelle koren,
In 't geteisterd bosch bevroren,
Huult en huist er raaf en spreeuw;
Tak en twijgen, mat geladen,
Torschen kegels voor hun bladen,
En voor bloem en bloesem sneeuw.
Schud, Corinna! schud de vlokjes
Van uw keursje, van uw rokjes:
't Glanzig meertje baant ons pad;
Maar, voorzigtig! rep u zoetjes,
Zet ter deeg uw vlugge voetjes,
Want het ijs is spiegelglad.

Zie

Zie de vlekjes rondom over,
Zie de dreven wijdaf door;
Neen, geen lommer, neen, geen loover
Hangt uw oog een' fluijer voor.
Zie de velden eenzaam treuren,
Stijf van schrik verschoten staan;
Zoek geen kruidjes, vraag geen kleuren
Alles heeft den doodstooi aan.
Zie de beemden naaktgetrokken,
Dos en fierfels afgeligt:
Neen, geen bloemen, niets dan vlokken
Dekken voor de kou ze digt.
Zie den hemel zwart bestoven,
't Somber licht in rouw gehuld;
Neen, geen straaltje blik van boven,
Dat het schuiflend loof verguldt;
Neen, geen lachje spelt ons zegen,
Riet en lied en lofzang zweeg,
Schrik en ijdel spookt ons tegen
En natuur is doodsch en leêg. —
Maar wat kwelling mag u prangen?
'k Voel u beven aan mijn zij':

Heeft de kou u ligt bevangen?

Jaagt de wind te guur voorbij?

Och, hoe klettren u de tandjes!

Kom, Corinna! geef me uw handjes:

'k Voel ze tintlen aan mijn borst;

Geef ze beiden: 'k wil ze boeijen,

'k Wil ze kussen tot ze gloeijen,

En verfteken voor de vorst.

Zie, hoe worstelt, onder 't kozen,

De adem, dien wij kussend lozen,

Trager door den luchtklomp heen;

Zie! de ruige winterwafem

Mengt onwillig warmer afem

Met zijn' kouden damp dooreen.

Kom, Corinna! laat ons ijlen,

Laat ons keeren langs de baan;

De avond nadert onderwijlen

En voert guurder vlagen aan.

Zie, hoe teekent, op uw trapjes,

't Vlugge zooltjen al de stapjes

Langs den witgestrooiden grond.

Zie, zoo ver uw treedjes waden,

Kraakt

Kraakt de sneeuwkorst op de paden,

En versteent zich waar gij stondt.

Kom, Corinna! spoed u sneller;

Klem mij vaster; kom en keer;

Wind en buijen blazen feller,

Mist en ijzel stuiven neêr.

Laat ons vlugten, laat ons minnen,

Laat ons kozen onder 't riet;

Ijl uw kluisje, rep het binnen:

Buiten woont de liefde niet.

's Zomers mogt hij 't lommer kiezen,

Toen hem 't loof een deksel gaf,

Maar als beek en bron bevroren,

Huurt hij zich de hutjes af.

Blijf dan, winter! blijf dan huilen,

Roof dan buiten tooi en pronk;

Binnen bleef de liefde schuilen

En ontdooit ons met een' lonk.

'k Wil, Corinna! 'k wil hem tergen,

'k Wil hem tarten in zijn' waan,

En hem baat voor schade vergen,

Als de min ons bij wil staan;

Als wij door verliefde kussen,
Kussen, elken jaarkeer zoet,
Ons ontsteken in een' gloed,
Dien geen winter weet te blusfchen;
Als gij mij omstrengeld houdt
En mij troetelt in uwe armen . . .
Och, wie is niet willens koud
Om zich dus te mogen warmen?
Kom, Corinna! kom dan voort:
Nog de voetjes eens gespoord;
Kom de vreugd in de armen vliegen,
En den grammen god bedriegen,
Dien gij magtloos razen hoort.
Laat hem dreigen, laat hem wrokken,
Brallen met zijn streng gezag;
Sta zijn stuursch gelaat betrokken,
En zijn blik zoo norsch hij mag:
Liefde fiert zijn grijze lokken
En ontrooft hem nog een' lach.

D E
M O E D E R.

Niet voor u, ontaarden, neen,
Die, van ontucht zwijmeldronken,
Gunst en liefde veilt ter leen,
Diep en dierlijk neêrgezonden;
Wie het zalig zoet der trouw
Nooit het eerloos hart verteedert,
Maar de hoogste rang der vrouw
Slechts te dieper nog vernedert;
Die, verdarteld in den lust,
En verwoest van ziel en zeden,
Nooit het wichtje, dat u kust,
Heimlijk God hebt afgebeden;
Die, in 't foltren van uw' strijd,
't Hart niet op uw' rang verhoogde,

Monsters, die geen moeders zijt,
Schoon gij baarde, schoon gij zoogde!
Neen, mijn onbezoedeld lied
Klinkt voor u, boeleersters, niet.

Maar gij raadt voor wie het speelt,
Moeders! voor uw edelst beeld,
Moeders, meer dan zangen waardig!
Slechts voor u, voor u mijn toon,
Die op jeugd noch welig schoon,
Maar op bloeiend kroost hoovaardig —
Maar bekoorlijkst in uw kind,
Hier uw beeldtnis wedervindt.

Schooner wrocht de schepper nooit:
Aarde en hemel was voltooid,
Mensch en engel was in wezen;
Bloode voor 't verrukt gezigt,
Trad de ontloken maagd in 't licht:
Schaatrend lied en lofzang rezen;
Maar, de moeder trad ten toon:
Toen eerst was de schepping schoon.

Wee

Wee dat wreed en wrokkig hart,
Wee die inborst, koud en zwart,
Die, met diep verftokt geweten,
Moederwaarde dorst vergeten!

Driewerf wee zijn boos gemoed,
Wie het traag en vadfig bloed
Niet door de aders om voelt fnellen,
Waar hij ooit de bron ziet wellen,
Die ook hem eens heeft gevoed!
Hij, hij fla de ftrekkende armen
Vruchtloos naar omhelzen uit;
Hem moog' nooit een dierbre bruid
De ongeroerde borst verwarmen;
Hem geen aangebeden vrouw
Liefdevol in de oogen ftaren,
Noch, als zegels van haar trouw,
Kinders naar zijn beeldtnis baren:
Neen, die inborst, koud en zwart,
Sluimer' aan geen vrouwehart.

Maar wat flaakt het, als ter vlugt,
Zwangre moeder, zucht op zucht?

'k Zie dat hart verholen zwoegen:

Zoekt bekomring of genoegen

In dat heimlijk traantje lucht?

o 't Is weelde, 't is genieten,

Wat natuur een moeder schenkt,

Weelde, schoon haar traantjes vlieten,

Als ze aan 't naadrend uurtje denkt;

Weelde, schoon zij 't hart voelt prangen,

Voelt benaauwen van haar vracht,

En, verbleekt van blos en wangen,

Pijnlijk nog van wellust lacht.

Ja, reeds voelen ziel en zinnen,

Door haar' blijden droom gevoed,

Hoe zij 't pand te meer zal minnen,

Naar het duurder kosten moet;

Ja, reeds spreekt voor d'ongeboren

In haar borst een stille stem,

Die al luider zich laat hooren

En om liefde bidt voor hem;

Ja, reeds lacht de zoetste zegen,

Reeds de volheid van 't genot,

In 't vooruitzicht op haar lot,

Haar

Haar in duizend beelden tegen;

Ja, reeds voelt zij 't kostbaar nat

Welig in haar ader stroomen,

En verdiept zich, vreugdezat,

In den wellust van haar droomen,

En vertoont zich voor 't gezigt

Reeds het wiegje met het wicht,

Zeg het mij, wie 't weten mag,

Zeg het, wie ooit schouwspel zag,

Dat zijn ziel zoo zalig streelde

Als de moederlijke weelde,

Als een moederlijke lach?

Zeg, wanneer de schepper daalde

En der knielende aarde vroeg,

Waar hij schoonst zijn beeld in maalde,

Wat zijn afdruk zuiverst droeg:

Zeg, wat kon het uitgelezen,

Dat hem de aarde toonen dorst,

Wat toch dan een moeder wezen,

Met een' zuigling aan haar borst?

Dan een moeder, die, verloren

In de omarming van haar kind,
't Meer dan al het uitverkoren —
't Meer dan ooit zich zelve mint;
Dan een moeder, die, bewogen,
Die, verteederd en verrukt,
't Wichtje, dat zij drenkt en drukt,
Spiegelt in haar lagchende oogen;
Die, met hand in hand geprangd,
En verzaligd van genoegen,
Aan haar' gades blikken hangt,
Even of haar lonken vroegen,
Die hem lokken op haar' zoon:
Lieve, ben ik nu niet schoon?

Wee, tot aan zijn jongst geslacht,
Wee, wie 't eerst den vond bedacht
Om zijn kind, met koude kussen,
Op een' vreemden schoot te fussen,
Voor een karig loon gepacht.
Wee, wie 's hemels diersten zegen
Koud en ongeroerd versmaadt,
En zijn kroost niet liggen laat,

Waar

Waar natuur het heeft gelegen;

Wie het afstoot van zijn hart,

Uit zijn oog het zat laat wiegen,

En den kreet der kindsche smart

Met een vreemde borst bedriegen!

Wee haar, wie uit wulfschen waan,

Of haar schoonheid mogt verschieten,

Na zij 't wee heeft doorgestaan,

't Loon er voor niet durft genieten!

Wee hem, diep verftokt en snood,

Wie, bij 't zielontroerend zogen,

Starende in zijn gades oogen,

Ooit, hoe bleek haar blos verschoot,

't Moederschoon zag opgewogen

Door het lagchendst maagderood.

Neen, geen blijde lentestraal

Blijkt zoo zacht, zoo minlijk neder,

Strookt en streelt, voor de eerste maal,

Niet zoo troostend, niet zoo teeder,

Lonkt en koestert niet zoo zoet

Als een blijde moeder doet.

Ja,

Ja, 't is liefde, liefde alleen,
Liefde, wat haar blikken spreken;
Liefde, niet te schetsen, neen,
Met geen klanken, met geen teeken;
Liefde, lot en leed getroost,
Die, te peilen noch te meten,
Om te leven voor haar kroost,
Haar de wereld leert vergeten;
Die met ieder ader zwelt
In het tintlen van 't genoegen,
En met ieder zuchtje welt,
Waar de smart haar ooit doe zwoegen.
Wat vermeent gij? dat zij zwicht,
Dat zij neêrzeeg, mat en zwakker?
Ja, zij look haar oogen digt,
Maar haar ziel blijft altijd wakker.
't Wiegje ritfelt: zij vliegt op,
Zij tast ijlings naast zich neder,
En met sneller hartenklop
Vindt en kust zij 't wichtje weder.
Zij tast rond en zoekt en ziet
Waar zij 't gonzend mugje hoorde,

En

En verschoont dien wreedaard niet,
Die haar liefstings sluimer sloorde.

Zij vertroost zijn vlugtig leed
En verzaadt zijn zoet verlangen,

En de traantjes, die het kreet,
Droogt zij kozend van zijn wangen,
Tot het, moê en mat gevleid,
't Hoofdje weêr te slapen leit.

Maar, wat jammer, wat gevaar
Woog haar zwakheid ooit te zwaar?
Welk een drang van wee en rampen,
Die haar troetling tegenkampen,
Teugelt en ontwapent haar?

Laat den storm het meer bestoken
En doen barsten uit zijn' zoom,
Rukk' de springvloed, losgebroken,
't Wiegje met zich in den stroom;
Moog' het vuur, in 't gulzig knagen,
Dat aan heimlijk voedsel kwam,
Dak en wanden doorgeslagen,

't Wiegje blaakren aan zijn vlam:

Moe-

Moedertrouw telt geen gevaren,
Schroomt geen golven, schuwt geen' brand;
Op de vuurproef, in de baren,
Houdt zij eeuwig — eeuwig stand.
Moederliefde kent geen wijken,
Ducht geen' aanblik van den dood;
Mannenmoed moog' vrij bezwijken:
Zij wordt sterker met den nood.
Moog' haar hoop en heul begeven,
Zij koopt nooit haar doel te duur;
Zij verhoort, waar duizend beven,
Slechts den noodkreet der natuur,
En brengt weêr haar kind in 't leven
Uit de vloed en het vuur.

Neen, geen band, hoe vast gehecht,
Dien het lot niet slaakt en slecht,
Dien het eens niet los zal knoopen;
Deze gaat alleen niet open:

De Almagt heeft hem vastgelegd.
't Noodlot moog' hem pijnlijk rekken,
Waar hij naauwst ligt omgespreid,

Maar

Maar zijn einden blijven strekken ,

Reiken tot in de eeuwigheid.

Moeder, ja, van 't stof ontslagen

En ontboeid van aardschen last,

Houdt, tot hooger kring gedragen,

Nog uw ziel dien indruk vast;

Die blijft leven, die drijft boven,

Waar uw geest gezaligd wordt;

Dien zal dood noch noodlot dooven,

Door Gods adem ingestort;

Dat gevoel, u ingeschapen

Sinds uw eerste barenspijn,

Zal het laatste bij 't ontslapen —

't Eerst weêr bij 't ontwaken zijn!

o Dan dubbel waard gehoord,

Treflijk dan dat zinrijk woord,

Dat een hooploos moeder slaakte,

Die haar zuiglings graf genaakte,

Door haar smart er heen gespoord.

„Vrouw, wat weent gij?” sprak een grijze,

Die in ootmoed boog en bad,

Waar

Waar zij luid te krijten zat:

„ Vrouw, wat twist gij met d'Alwijze?

„ o Zijn goedheid gaf en nam:

„ Eeuwig zij zijn naam geprezen!

„ Laat de deugd van Abraham

„ U een treffend voorbeeld wezen:

„ God beval hem, van zijn' troon,

„ Izaks bloed gedwee te plengen,

„ En de vader greep den zoon,

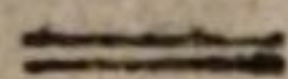
„ Om hem God ten zoen te brengen....”

„ Ga niet verder!” borst zij uit:

„ God moog' u dien blaam vergeven!

„ Hij had wis dat wreed besluit

„ Nooit een moeder voorgeschreven.”

VERJAARGROET

AAN MIJNE VROUW.

Rooft de barre najaarslucht,
Die in beemd en boschen zucht,
Floraas en Pomonaas zegen;
Voert zij, langs het treurig veld,
Dat in dras en plas verfmelt,
Ons den bangen winter tegen;
Huift zij de aarde in rouwlivrij,
Zorgen, gaat mijn deur voorbij.

Zie! of is 't een zinbedrog?
Zie, de hemel glimlacht nog
Op de kaalgekuifde abeelen;
Zie, de bleekgekwijnde zon

178 VERJAARGROET AAN MIJNE VROUW.

Tooit zich weêr in beek en bron
En ontwaakt de veldgespelen,
En doortintelt ziel en zin...
Lachjes, treedt mijn woning in.

't Is er vreugde, 't is er feest!
Blijdschap, stroom in hart en geest,
Stem en snaren, klinkt en mengelt!
Kinders, rukt het laatste kruid
De akkers af, de dreven uit:
Breidt en vlecht en strikt en strengelt,
Juicht en speelt, met zang en dans:
Moeders feestdag schittert thans.

Welkom, welkom, blijde dag!
Spilt ge om ons dien zomerlach,
Lonkt gij 't jubel toe van verre?
Trotsche, spreek! of stijgt uw waan,
Dat gij 't licht hebt op zien gaan,
't Eerste licht dier lieve sterre,
Sterre, die mij lokt en leidt
En geen verdre glansen spreidt?

Lieve,

Lieve, mij aan 't hart geboeid!

Voelt gij, hoe het klopt en gloeit,

Leert gij 't uit mijn vurig presen?

Moeder van mijn bloeiend kroost!

Ziet gij, hoe 't u kust en koost

En u kneit naar vaders lesfen?

Schat, wiens echten prijs ik ken!

Weet gij wel hoe rijk ik ben?

Ja, verspil uw' laatsten blos;

Pas, natuur, uw' hoogtijdsdos,

Hul en huif u mijnentwegen.

Hemel, strooi langs lucht en grond

Baisemgeur en weelde rond,

Pleng en stort op mij uw' zegen...

Maar, gelukkig door uw trouw,

Wat nog mis ik, lieve vrouw?

Wat nog?.. ja! waar doolt mijn drift?

'k Mis een nieuwe liefdegift,

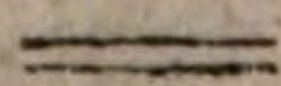
Waar uw jaarfeest meê moog' pronken!

Liefde slechts is uwer waard,

Maar ik heb er geen bespaard,
 'k Heb ze op eens u weggeschonken...
 Neen, wat pligt of feest gebiedt,
 Meer te schenken heb ik niet.

Doch u wenschen... ja ik toch!
 Maar wat wensch ontbreekt er nog,
 U niet vurig toegebeden?
 Welk een zucht ontgleed mijn borst,
 Die ooit anders smeeken dorst,
 Dan geluk op al uw treden?
 Och, wat pligt of feest begeer',
 'k Heb geen andre wenschen meer.

Neem dan, neem wat reeds u hoort,
 Ziel en zucht en hart en woord,
 Neem nog eens dan ze allen tevens;
 Neem dan, ze u op nieuw gewijd,
 De offers van mijn' lentetijd
 Voor den cijns des zomerlevens;
 Bloemen voor de najaarsvrucht,
 Duurzaam in de winterlucht.

H E T

DICHTERLIJK GEVOEL.

Wat windt gij 't zintuig op en dwingt het brein te gloei-
Verdoolde, die de dichtsnaar spant! (jen,
Wat waant gij 't weigrend hart aan d'ijdlen klank te boeijen,
Die van gehuicheld kunstvuur brandt?
Vergeefs, Tyrtéén en Pindaren!
Den gloed ontwoekerd aan uw snaren,
De wiek gedoopt in Oostersch goud;
Vergeefs, of brein en ader zwellen:
Waar 't hart het vuur niet op doet wellen,
Zijn geestdrift en verrukking koud.

Vergeefs d'Olymp beroofd van wondren en van goden

En ze opgetast in 't logenlied;

Terug met damp en smook, voor wierook aangeboden:

Onheilge, neen! gij offert niet.

Laat davren klank en zwijmelkreten

En stijgen, in hun vlugt vergeten,

En walgen d'ongeroerden zin;

Laat raatlen uw gezwollen noten;

Wat nooit uw ziel is uitgevloten,

Vloeit nooit tot onze zielen in.

Verzaak', zweer' Phebus af en d'eerdienst van zijn reijen,

Wien 't hart in 't offren ledig blijft;

Verfmoor' hij 't huichlend lied, wiens koude verzen schreijen,

En wien geen traan in de oogen drijft.

Voor hem is luttel loofs te plukken,

Die ooit in klanken 't uit kán drukken,

Wat hij in 't hijgend hart bedoelt;

Voor hem geen eerkroon opgehangen,

Die slechts zich uitstort in zijn zangen,

Maar innig niet nog meêr gevoelt!

Van

Van hier, wiens dichtgeest zwelt van ijde herfenschimmen,
Te vormeloos voor 't wakend oog;

Onmagtig is zijn vlugt, offchoon zij op moog' klimmen,
't Bereik van ons befef te hoog.

Verbeelding fluit' hem raadsels open,
En waag' haar fchacht in vuur te doopen,
En maal' hem wat zij wonderst heeft;
Vergeefs, al fnell' zij de aard te buiten,
Voor wien natuur zich af blijft fluiten
En wien 't gevoel geen verwen geeft!

Voor hem, voor hem alleen is 't heilig loof ontloken,
Dat eeuwig op den Pindus bloeit,
Voor hem, wiens boezem ftroomt, in zangen losgebroken,
Wiens dichtaâr uit zijn hartaâr vloeit;
Voor hem, die, tot de ziel doordrongen,
Door de aandrift, die hem perst, gedwongen,
De luitsnaar uit behoefte rept;
Die, mat van overftelpt gevoelen,
Naar lucht hijgt om den dorst te koelen,
En adem in gezangen fchept.

Naar hem, naar hem alleen, neigt tijd en afstand ooren,

Der eeuwen wisselfmaak ten spijt;

Hij dringt zijn toonen door, bij elk geslacht herboren,

Tot ieder volk, tot elken tijd.

Laat welken krans en lauwerkroonen!

De wanklank gill' zijn valsche toonen

En daver' met zijn' lof voorbij!

De kunst bespeel' haar koude snaren!

Wiens ziel is in zijn' zang gevaren,

Zie daar wiens zang onsterflijk zij!

Uit u, uit u alleen, gij telg van hooger wezen,

Die de aard verwant aan beter spheer,

Gevoel, uit u alleen, uit reiner bron gerezen,

Uit u slechts ruischt de dichtstroom neêr.

Laat duizend stemmen luidkeels loven,

Onmagtig stort de lof van boven,

Die niet met u naar boven vaart!

De dichtliet ga van klanken zwanger,

Wien gij bezielt, zie daar den zanger,

Al had hij nooit een luit besnaard!

Ver-

Vergeefs den kouden blik geworpen om u henen,

Verstokten, in uw schors vergrijsd!

Hem blijft het Oosten zwart, schoon duizend zonnen sche-

Wien niet de zon in 't hart verrijst, (nen,

Niet hem betaamt natuur te roemen,

Wien uit den geur der lentebloemen

Geen blijder toekomst tegenvloeit;

Niet hem, des hemels lof te spelen,

Wien niet, bij 't fuizen van de abeelen,

De onsterfelijkheid in de aders gloeit.

Verbreek', smijt' weg de lier, wien, in 't weêrbarstig zingen,

Onreiner drift het brein beroert;

Terug, wiens eerziek hart, in 't pijnlijk herfendwingen,

Op afgeprachte lauwrn loert.

't Is hij, door hooger' geest gedreven,

Slechts hij, die de aandrift lucht zou geven,

Al gaf geen wereld lof noch loof;

Slechts hij, die in 't verrukt genieten,

Zijn ziel zou in zijn zangen gieten,

Al hield zich heel de schepping doof!

Terug dan, ver van hier, wie, in uw huicheltoon,
 Gevoelens veilt, uw inborst vreemd;

Wie bedelt met uw kunst, om 't schamel hoofd te kroonen,
 En de eerezucht voor den dichtgloed neemt.

Terug, wie, in 't eergierig blaken,

De slaaffche lier geen' toon laat flaken,

Of 't nageslacht naar de oogen ziet!

Vergeefs den wanklank opgewrongen!

Wie ooit dan voor zichzelve zongen,

Die hoort, die kent het nakroost niet.

o Zielloos is uw gloed en kruipend zijn uw klanken,

Al donder' ook uw logentoon;

Breek af't onmagtig lied, schoon 't Jovis wraak doe wanken,

En bliksem' van zijn' wolkentron!

Slechts hij is grootsch, slechts hij verheven,

Die aan mijn ziel 't gevoel kan geven,

Dat uit zijn ziel zich overgoot;

Slechts hem de dichtwiek aangeschoten,

Al schildren ook zijn teedre noten

Den zuigling op den moederschoot.

Wat

Wat plondert gij den fchat van Maroos en Homeeren,

Tot fierfel van uw' naakten geest?

Onmagtige, laat af! waar wilt gij elders leeren,

Wat ge in natuur gevoelloos leest?

Schouw rond: de fchepping ftaat u open:

Dring door, wie in den vloed wil doopen,

Dien Griek en Romer fchatting vroeg;

Treed aan, wie 't hart u wilt verkwikken:

Drink in den gloed, dring door de blikken,

Zoo ver die Griek en Romer floeg.

Verftomm', wie 't lied verflaapt aan afgehoorde wijzen,

En aanheft naar zijn voorfchrift luidt;

Vrijmagtig is de toon, dien de aandrift op doet rijzen;

't Gevoel barst onafhankelijk uit.

Laat bruifen, laat dien vuurvloed froomen!

Terug, wie 't waag' zijn' loop te toomen,

Te kluistren in gebakend fpoor!

Viert bot uw drift, grijpt aan uw fnaren;

Laat breidelband en voorfchrift varen,

En, zangers! geeft uw hart gehoor.

Stijg

Stijg op dan, dichtkunst! rijs, gejuich en schimp te boven,

Op vrije pluimen rondgeroeid;

Rol uit, rol bloot uw' schat, dien lot noch eeuwen rooven,

Uit echte bronaâr opgevloed,

Laat heerschen uw erkend vermogen!

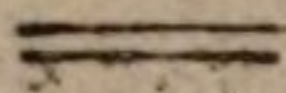
Scheur tranen uit de onwilligste oogen,

Kus vorens van 't beschreid gelaat;

Dwing de aarde aan uwen wenk te hangen,

Maar hul de godspraak van uw zangen

In toonen, die het hart verstaat.

MIJNE ZANGSTER.

Wel dartel, zoo als meisjes meest,
Doch op haar' tijd bedaard,
Wel zorgloos, maar niet los van geest,
En min' vrijmoedig dan bedeesd,
Zie daar mijn zangsters aard.

Voor ieders ooren zingt zij niet,
Dan tegen dank geprest;
Maar als geen mensch haar stem bespiedt,
Dan schatert en dan schalt haar lied,
Dan zingt zij altoos best.

Dan dringt zij mij een' traan in 't oog
En roert mijn ziel naar lust,
Of voert mijn' geest verrukt omhoog,
Of lacht mijn oogen vrolijk droog
En wiegt mijn hart in rust.

Som-

Somtijds (en 't staat haar gansch niet fchoon)

Verlokt haar zucht naar eer:

Dan spant ze een' hoogen heldentoon,

Maar eigen afkeur is haar loon:

Haar stem is veel te teêr.

Maar als 't ontloken veldplantsoen

Haar uitlokt naar de ftreek;

Maar als zij hukt in 't hangend groen,

Dan zingt zij, als de vogels doen,

En murmelt met de beek.

Of speelt zij 't heil der echte min,

Verrukt en blij te moê,

Of stelt zij voor mijn zoet gezin

Een hart- en huislijk toontjen in,

Dan knikt mijn ziel haar toe.

Teêrhartig en aandoenlijk zacht,

In lief en leed mij waard;

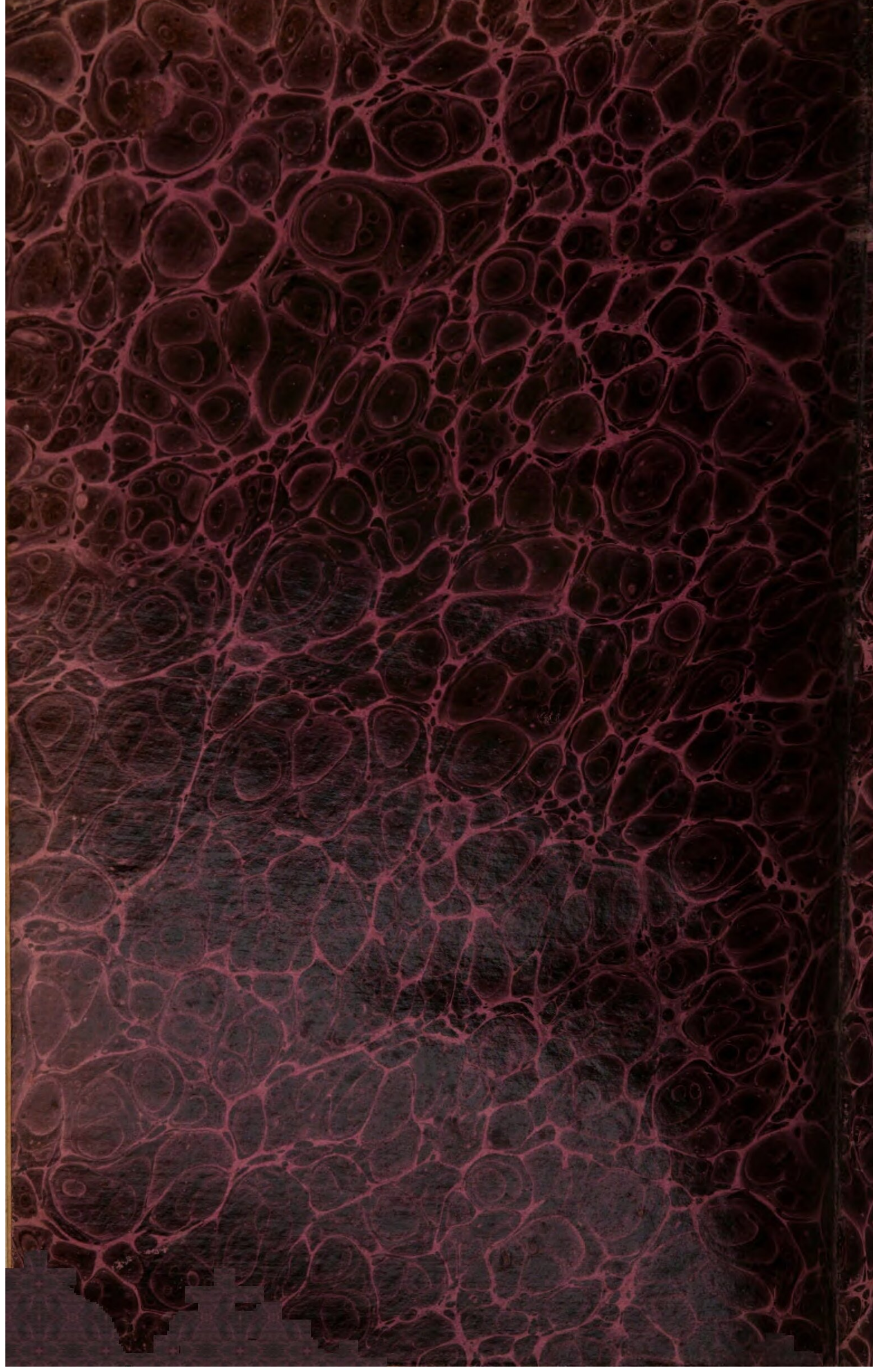
Somtijds verleid door valsche pracht,

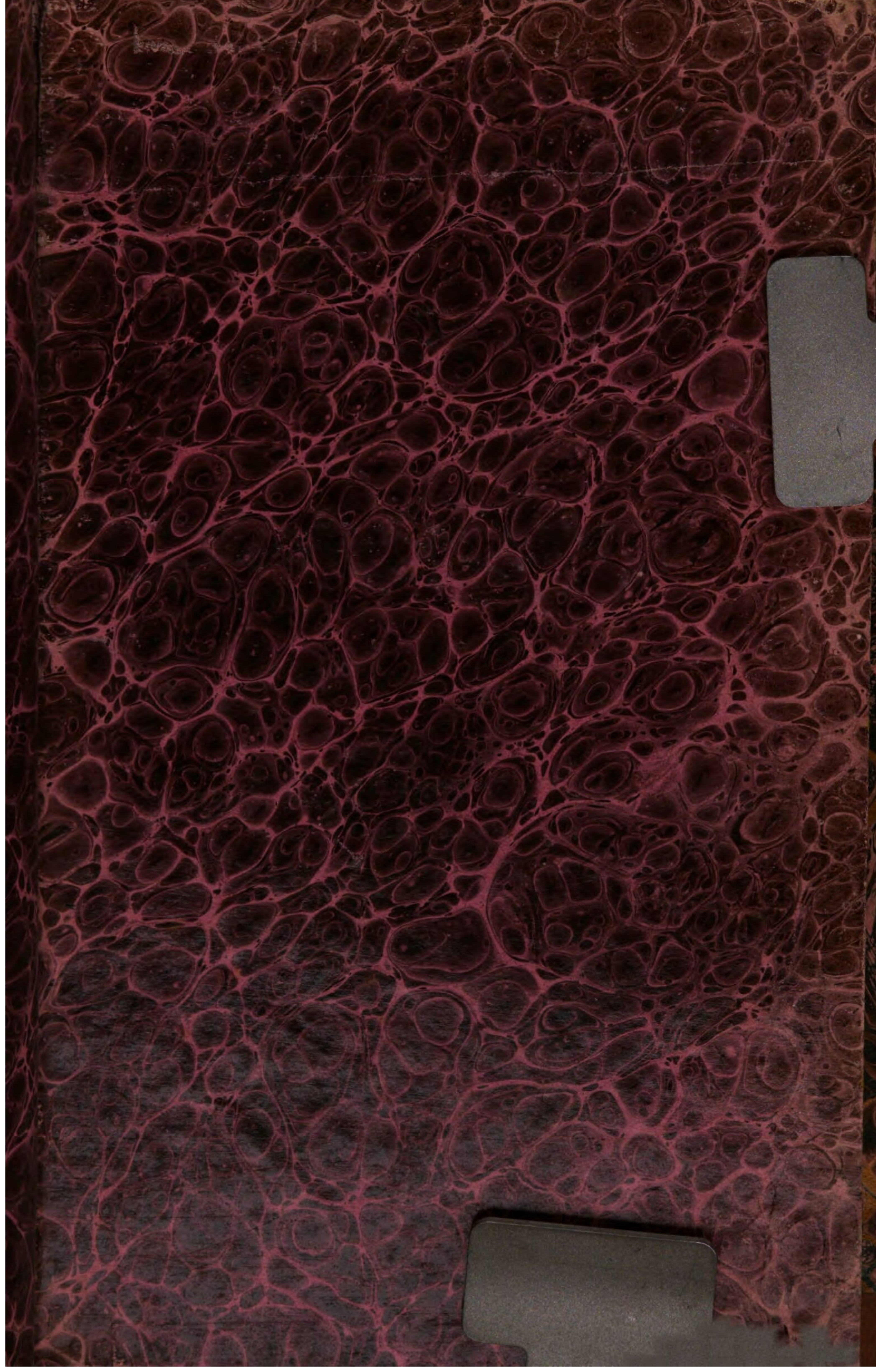
Maar tot haar eenvoud weêrgebragt,

Zie daar mijn zangsters aard.

==

Tollens, Hendrik

Gedichten [Mit des Verf. Portr.]

Bd.: 2. (1817). - 190 S.

Rotterdam 1817

P.o.rel. 6412 c-2

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10038037-7